

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The letter "i" has a small white dot, and the letter "k" has a small white crossbar. The background of the page features large, overlapping, semi-transparent pink shapes that create a modern, abstract design.

Hanne-Riikka Homi
Mirja Parhankangas
Laura Sillanpää
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan
ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus
Opinnäytetyö, 2019

KÄÄNNÖSTYÖ TAIIVAS TV7 -KANAVALLE

TIIVISTELMÄ

Hanne-Riikka Homi, Mirja Parhankangas & Laura Sillanpää
Käännöstyö Taivas TV7 -kanavalle
51 s., 2 liitettä
Kevät 2019
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), Viittomakieli ja tulkkkaus

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa kaksi viittomakielistä käännöstä Taivas TV7 -kanavalle, joka toimi työn tilaajana. Viittomakieliset käännökset tehtiin musiikkiohjelman Palo: Mun Jeesus elää ja haastatteluohjelmaan Vankeudesta vapauteen: Nicky. Viittomakielistä hengellistä ohjelmatarjontaa on niukasti saatavilla. Opinnäytetyö pyrki vastaamaan tähän tarpeeseen tuottamalla viittomakieliset käännökset hengellisiin ohjelmiin.

Opinnäytetyö koostuu toiminnallisesta osasta ja sen kirjallisesta raportista. Toiminnallisessa osassa tuotettiin kaksi viittomakielistä käännöstä. Kirjallisessa raportissa käsiteltiin käännöstyöhön liittyviä keskeisiä käsitteitä, kuvailtiin käännösprosessia ja lopussa pohdittiin opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamista.

Käännökset tehtiin skoposteorian mukaan, ja tarkoituksena oli tehdä käännöksistä mahdollisimman kohdekieliset. Kohdekielisyyttä oli varmistamassa koko käännösprosessin ajan viittomakielinen kuuro henkilö. Valmiit käännökset kuvattiin Taivas TV7 -kanavan studiolla. Kuvauksista vastasivat kanavan media-alan ammattilaiset, jotka myös toteuttivat käännösten editoinnin. Käännetyt ohjelmat julkaistiin Taivas TV7 -kanavan ohjelma-arkistossa keväällä 2019, ja lisäksi ne tullaan esittämään televisiokanavalla kuluvan vuoden aikana.

Kirjallisen raportin loppupohdinnassa kerrotaan käännösprosessin aikana tehdyistä huomioista. Käännöksiä olisi aina hyvä tehdä pidemmällä aikavälillä, jotta käännösten korjaamiseen ja useampien koeversioiden tekemiseen jäisi riittävästi aikaa. Tällä tavoin saavutetaan mahdollisimman kohdekielinen ja toimiva käännös. Lisäksi editoinnissa olisi tarpeellista olla mukana viittomakielentaitoinen henkilö. Näin editoinnissa osattaisiin tehdä visuaalisesti viittomakielelle sopivia ratkaisuja.

Asiasanat: viittomakieli, kääntäminen, hengellinen kääntäminen, musiikin kääntäminen, audiovisuaalinen kääntäminen

ABSTRACT

Hanne-Riikka Homi, Mirja Parhankangas & Laura Sillanpää
Translation assignment for the television channel Taivas TV7
51 pages, 2 appendices
Spring 2019
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor's Degree Programme in Humanities Interpreter
Sign Language and Interpreting

The aim of the thesis was to produce two translations into sign language for the television channel Taivas TV7. The translation was produced in cooperation with the channel. The translations were for the music programme Palo: Mun Jeesus elää and for the interview-programme Vankeudesta vapauteen: Nicky. The supply for spiritual television translated into sign language is scarce. This thesis aimed to fill this demand by producing translations into sign language for spiritual television programmes.

The thesis is composed of a functional section and a written report. In the functional section, two translations into sign language were produced. In the written report, central concepts to the field of translation were addressed, the translation process was described, and in the conclusion, the fulfilment of the goals for this thesis was reflected on.

The translations were made in accordance to the Skopos theory, so that they would be produced in the target language. A native deaf signer was present throughout the translation process to ensure the targeted language. The finished translations were filmed at the studio of Taivas TV7. Professionals of the field of media were in charge of the filming and editing of the translations. The translated programmes were released in the programme-archives of Taivas TV7 in the spring of 2019 and will be broadcasted on the channel this year.

Observations on the translation process were made in the conclusion of the written report. It would always be beneficial for the translations to be made in a longer timespan, to ensure that enough time would be left for producing and editing various drafts. This would achieve the most functional and targeted translation. Furthermore, it is necessary for a signer to be present during the editing. This would ensure that the visual editing choices are made for the benefit of sign language.

Keywords: Sign Language, translation, spiritual translation, musical translation, audiovisual translation

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KÄÄNNÖSTYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	5
3 TYÖN TILAAJA JA KÄÄNNETTÄVÄT OHJELMAT	7
3.1 Taivas TV7 -kanava	7
3.2 Käännettävät ohjelmat	8
3.2.1 Palo: Mun Jeesus elää.....	8
3.2.2 Vankeudesta vapauteen: Nicky.....	8
4 KÄÄNNÖSTYÖN KESKEISET KÄSITTEET	10
4.1 Suomalainen viittomakieli ja sen rakenne	10
4.2 Viittomakieliset	13
4.3 Kääntäminen.....	14
4.3.1 Audiovisuaalinen kääntäminen	16
4.3.2 Hengellinen kääntäminen.....	18
4.3.3 Musiikin kääntäminen	19
5 KÄÄNNÖSPROSESSIN KUVAUS.....	21
5.1 Toimeksianto ja ohjelmiin perehtyminen	21
5.2 Ensimmäiset käännökset ja koekuvaukset.....	23
5.3 Toiset käännökset ja koekuvaukset	27
5.4 Käännösten viimeistely ja kuvaukset.....	30
5.5 Editoidut käännetyt ohjelmat	33
5.6 Käännettyjen ohjelmien analysointi.....	37
6 POHDINTA	40
LÄHTEET.....	42
LIITE 1. Laulun sanat ja kuvailu	48
LIITE 2. Internetlinkit käännettyihin ohjelmiin	50

1 JOHDANTO

Kristillisillä televisio- ja radiokanavilla on paljon suomenkielisiä tai suomen kielelle tekstitettyjä ohjelmia. Nykypäivän teknologian avulla on helppo saada esimerkiksi hengellistä opetusta suoraan kotisohvalle television tai internetin kautta (Sarimaa 2015). Huomasimme kuitenkin, etteivät kaikki ole tasa-arvoisessa asemassa informaation saamisessa. Suurin osa ohjelmatarjonnasta on puhuttu tai tekstitetty vain suomen kielellä, joten suuri osa ohjelmasisällöstä ei ole viittomakielisten saavutettavissa. Suomessa asuvien viittomakielisten kuurojen äidinkieli on yleisimmin suomalainen viittomakieli, ja tekstityksessä käytetty suomen kieli on osalle heistä toinen kieli (Kuurojen Liitto i.a., 6). Opinnäytetyömme käännöstyön yhtenä tavoitteena on lisätä hengellistä ohjelmatarjontaa viittomakielellä.

Opinnäytetyömme koostuu kahdesta osiosta: toiminnallisesta osasta ja kirjallisesta raportista. Opinnäytetyön toiminnallisena osana teimme kaksi viittomakielistä käännöstä kristillisen Taivas TV7 -kanavan ohjelmiin. Käännökset tehtiin musiikkiohjelmaan Palo: Mun Jeesus elää ja haastatteluohjelmaan Vankeudesta vapauteen: Nicky. Ohjelmien kohdeyleisönä ovat nuoret ja aikuiset. Ohjelmat julkaistiin Taivas TV7:n internetsivujen ohjelma-arkistossa, ja ne tullaan esittämään televisiossa kuluvan vuoden 2019 aikana. Tässä kirjallisessa raportissa avaamme työmme keskeiset käsitteet, kuvailemme käännöstyöprosessin ja analysoimme lopputuloksia.

Taivas TV7:n yhtenä tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman laajasti ihmisiä: ”Vuosien jälkeen kanavan näky on edelleen sama: viedä ilosanoma Jumalan armosta ja Jeesuksen ristinkuolemasta kaikkialle maailmaan.” (Taivas TV7. Pika-linkit. Mikä on TV7? Näin syntyi TV7). Opinnäytetyömme on omalta osaltaan edistämässä tätä näkyä tuottamalla viittomakieliset käännökset Taivas TV7 -kanavan ohjelmiin. Tällä tavoin Taivas TV7 -kanava voi tavoittaa suomalaista viittomakieltä käyttäviä ihmisiä.

2 KÄÄNNÖSTYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Kiinnostuimme käännösten tekemisestä kristilliselle kanavalle huomattuamme, ettei hengellisiä ohjelmia ole juurikaan saatavilla viittomakielellä. Yleiskristillinen IRR-TV -kanava on ollut tuottamassa viittomakielistä Kädet Puhuvat -ohjelmasarjaa (AlfaTV. Ohjelmisto. Kädet Puhuvat). Se on ainoa meidän tiedossamme oleva viittomakielinen hengellinen ohjelmasarja.

Kuurojen Liiton perustamasta Viittomakielisestä kirjastosta voi etsiä itseä kiinnostavaa viittomakielistä materiaalia. Sivu toimii e-kirjaston tapaan, ja se toimii myös portaalina erilaisille viittomakielisille julkaisuille. Viittomakielisessä kirjastossa on katsottavissa lastenohjelmia, nuortenohjelmia, historiaohjelmia, asiaohjelmia, urheiluo-ohjelmia ja viihdeohjelmia. (Kuurojen Liitto 2014.) Tarjonta on laajaa, mutta huomasimme että viittomakielisen kirjaston uskonto-kategorian alla uskontoaiheisia julkaisuja on vain kymmenen. Viittomakielisen materiaalien tuotantoa ei ohjaa mikään julkinen taho, joten materiaalien tuottaminen on satunnaista (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010).

Opinnäytetyömme tavoite on tehdä kaksi adekvaattista käännöstä. Adekvaattisessa käännöksessä painopiste on kohdekulttuurissa, ei lähtötekstissä (Hytönen 2006, 69–70). Valitsimme tämän näkökulman työllemme, koska Roslöfin ja Veitosen (2006a, 109) mukaan viittomakieliset käännökset tehdään useimmiten kohdekielisiksi. Käännämme opinnäytetyössämme kaksi erityylistä hengellistä ohjelmaa. Tavoitteenamme on tarkastella ohjelmien kääntämisessä esille tulleita eroavaisuuksia, eli miten laulun ja puheen kääntäminen eroavat toisistaan. Pohdimme kyseisiä eroavaisuuksia tässä opinnäytetyömme kirjallisessa raportissa.

Viittomakielentulkin työnkuvaan kuuluu tulkkaustilanteisiin valmistautumista ja tulkkaamista. Osa viittomakielentulkeista tekee myös tulkkivälitystä ja opettaa viittomakieltä vieraana kielenä tai viittomakommunikaatiomenetelmiä. Viittomakielen tulkin työnkuvaan voi kuulua myös kääntämistä (Suomen Viittomakielen Tulkit. Viittomakielen tulkit. Ammatti.) Viittomakielen ja tulkkauksen koulutuksessa opetus painottuu meidän kokemuksemme mukaan kuitenkin kääntämisen

sijasta enemmän tulkkaukseen. Opinnäytetyömme avulla halusimme kehittää itseämme kääntäjinä. Käännöstyöprosessin aikana syvennyimme samalla hengellisen tulkkauksen osaamistamme ja suomalaisen viittomakielen taitoamme. Opinnäytetyömme aikana opimme myös yhteistyöstä tv-tuotannon kanssa, mistä meillä ei ole aikaisempaa kokemusta. Yhteistyö Taivas TV7 -kanavan kanssa voi mahdollistaa uusia mahdollisuuksia Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Taivas TV7 -kanavan välille.

3 TYÖN TILAAJA JA KÄÄNNETTÄVÄT OHJELMAT

3.1 Taivas TV7 -kanava

Opinnäytetyömme tilaaja on Taivas TV7 -kanava. Taivas TV7 -kanava on Suomen ensimmäinen kristillinen tv-kanava, jonka perustivat Martti ja Mirja Ojares vuonna 2003 (Taivas TV7. Pikalinkit. Mikä on TV7? Näin syntyi TV7). Martti Ojares on Taivas TV7:n toimitusjohtaja ja Mirja Ojares toimii Taivas TV7 -kanavan tukiyhdistyksen Ristin Tuki ry:n toiminnanjohtajana (Taivas TV7. Yhteystiedot). Kanavan tunnuslause on: "Kun sisältö ratkaisee" (Taivas TV7). Kanava toimii täysin lahjoitusten varassa, ja Ristin Tuki ry tuottaa ohjelmat keräämillään varoilla. Ristin Tuki ry:llä on ohjelmien tekemiseen ja tuottamiseen tarvittavat tilat ja henkilöstö. Kanava tuottaa ohjelmia, käännöksiä, tekstityksiä, editoi sekä ostaa elokuvia ja ohjelmia. (Taivas TV7. Lahjoita. Mikä on Ristin Tuki ry?) Taivas TV7:n toimisto ja studio sijaitsevat Helsingin Sörnäisissä (Taivas TV7. Yhteystiedot. Saapumisohjeet).

Kanavan ohjelmisto koostuu erilaisista ajankohtais- ja asiaohjelmista, henkilökuvauksista, lastenohjelmista, nuortenohjelmista, opetuksista, rukouksista, sielunhoidosta, musiikista ja taiteesta. Kanavalta ja ohjelma-arkistosta on myös mahdollista katsella kirkkojen ja seurakuntien jumalanpalveluksia ja kokouksia. (Taivas TV7. Arkisto. Kategoria). Taivas TV7 -kanava toimii ilmaiseksi muun muassa kaapeliverkossa, internetissä ja sovelluksessa, jonka voi ladata eri mobiililaitteisiin. (Taivas TV7. Pikalinkit. Näin katsot TV7 -kanavaa). Kanava on laajentanut toimintaansa myös rinnakkaiskanaville. Rinnakkaiskanavia ovat vironkielinen kanava Taivas TV7, ruotsinkielinen kanava Himlen TV7, venäjänkielinen nettikanava Nebesa TV7 ja suomenkielinen nuorille suunnattu nettikanava TV7 Plus. Taivas TV7 -kanavalla on myös Jerusalemissa ulkomaantoimitus, joka tuottaa Israel News -uutislähetystä sekä Jerusalem studio -ajankohtaisohjelmaa. (Taivas TV7. Pikalinkit. Mikä on TV7? Näin syntyi TV7.)

3.2 Käännettävät ohjelmat

3.2.1 Palo: Mun Jeesus elää

Käännettävän musiikkiohjelman nimi on Palo: Mun Jeesus elää. Musiikkiohjelma kuuluu ohjelmasarjaan, jonka nimi on Palo. Ohjelmasarjassa oululainen Palo-yhtye soittaa tuttuja ja vanhoja hengellisiä lauluja uusilla sovituksilla. Palo-yhtyeen omien sanojen mukaan: "Palo laittaa uusiksi 80-luvun suurimmat helluntai-hitit. Soihduksi yöhön -laulukirjan kappaleet saavat arvoisensa päivitettyt tulkinnat." Palo-yhtye koostuu kolmesta miehestä, joista jokaisella on oma roolinsa yhtyeessä. Markus Pätsi laulaa ja soittaa akustista kitaraa. Samuel Halonen soittaa cajon-rumpua ja melodica-puhallinpianoa. Ville-Veikko Mikkonen soittaa basso-kitaraa ja kellopelejä. (Palo-yhtye. Tietoja.)

Käännettävässä musiikkiohjelmassa Palo-yhtye esittää uuden sovitetun version laulusta Mun Jeesus elää. Laulu on käännöskappale alkuperäisestä englannin kielisestä kappaleesta Because He Lives. Sen on säveltänyt W.J. Gaither ja sanoittanut G. & W.J. Gaither. Suomenkielisen version on suomentanut Kalevi Vaija. Palo-yhtyeen version Mun Jeesus elää on sovittanut Tommi Levy, joka on toiminut myös tuottajana ja äänittäjänä sekä pääsovittajana Palon Soihduksi yöhön laulujen levyllä. Levy on julkaistu kesäkuussa 2014. (Uusikylä 2014.)

3.2.2 Vankeudesta vapauteen: Nicky

Käännettävän haastatteluohjelman nimi on Vankeudesta vapauteen: Nicky. Haastattelu tapahtuu englannin kielellä, ja ohjelmaan on saatavilla myös suomenkieliset tekstitykset. Haastatteluohjelma kuuluu ohjelmasarjaan, jonka nimi on Vankeudesta vapauteen. Ohjelmasarjassa entiset vangit kertovat omat elämäntarinansa. (Taivas TV7. Arkisto. A-Ö listaus. Vankeudesta vapauteen. Nicky.) Nicky Cruzia haastattelee ohjelmassa Mika Jantunen. Haastattelu on kuvattu vuonna 2007, kun Cruz vieraili Suomessa. (Taivas TV7. Arkisto. Henkilökuvat. Haastattelussa. Nicky Cruz.)

Cruz on maailman tunnetuimpia evankelistoja. Hän syntyi vuonna 1938 Puerto Ricossa suureen perheeseen. Perheeseen kuului jopa 18 lasta ja heidän vanhempansa. Perheen äiti oli noita ja isä saatanan pappi. Cruz joutui pienestä pitäen kokemaan elämässään fyysistä ja henkistä väkivaltaa. 15-vuotiaana hänet lähetettiin New Yorkiin asumaan veljensä luokse. Cruz löysi uudesta asuinpaikastaan jengin, josta muodostui hänelle perhe. Cruzista tuli myöhemmin pelätyn Mau Mau -jengin johtaja. Jopa New Yorkin poliisit välttelivät tiettyjä jengien hallitsemia alueita. Alueille kuitenkin uskaltautui eräs maalaispastori David Wilkerson. Hän uskalsi julistaa kaduilla jengeille evankeliumia. Tämän myötä Cruz tuli pian uskoon. (Janas i.a.) Tänä päivänä Cruz toimii maailmanlaajuisesti evankelistana ja johtaa Nicky Cruz Outreach –järjestöä. Cruz on kirjoittanut monia kirjoja ja hänen elämästään on tehty elokuvia. Tunnetuimpia teoksia hänen elämästään lie-nevät kirjat Juokse poika juokse ja Risti ja linkkuveitsi sekä siitä tehty elokuva. (Nicky Cruz Outreach 2018.)

4 KÄÄNNÖSTYÖN KESKEISET KÄSITTEET

4.1 Suomalainen viittomakieli ja sen rakenne

Suomalainen viittomakieli on yleisemmin Suomessa käytössä oleva viittomakieli. Toinen kansallinen viittomakieli maassamme on suomenruotsalainen viittomakieli. Maahanmuuton myötä Suomeen on tullut muitakin viittomakielisiä. Viittomakieli ei ole kansainvälistä, vaikka niin usein luullaan. Viittomakielet ovat syntyneet samalla tavoin kuin puhututkin kielet eli ihmisten halusta olla vuorovaikutuksessa keskenään. (Kuurojen Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakielet.) Viittomakielet ovat siis syntyneet luonnollisesti kuurojen yhteisöissä (Malm & Östman 2000, 10).

Suomalaisen viittomakielen juuret ovat Ruotsissa. Sen toi aikoinaan Suomeen suomalainen kuuro Carl Oscar Malm (1826–1863). Hän opiskeli vuosina 1834–1845 Ruotsissa Tukholmassa Manhemmin kuurojen sisäoppilaitoksessa, joka nykyisin tunnetaan Manilla-kouluna. Malm omaksui opiskeluaikanaan ruotsalaisen viittomakielen. Tultuaan takaisin Suomeen, Malm aloitti Porvoossa opetustoiminnan vuonna 1846. Tämän seurauksena viittomakieli alkoi levitä Suomessa asuvien kuurojen keskuudessa ja siitä johtuen Malmia pidetään suomalaisen viittomakielen kantaisänä. Suomalainen ja ruotsalainen viittomakieli ovat sukukieliä. Ajan kuluessa Malmin mukanaan tuoma ruotsalainen viittomakieli on eriytynyt kahdeksi itsenäiseksi viittomakieleksi: suomalaiseksi ja suomenruotsalaiseksi viittomakieleksi. (Jantunen 2003, 22.) Suomalaisen viittomakielen käyttäjiä arvioidaan tällä hetkellä olevan 4000–5000 kuuroa ja huonokuuloista sekä 6000–9000 kuulevaa (Kuurojen Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakieliset)

Viittomakielet perustuvat käsien, kasvojen ja vartalon käyttöön viestejä tuottaessa. Viittomakielillä ei ole vakiintunutta kirjallista muotoa niin kuin useilla puhutuilla kielillä. Puhutuilla kielillä on useimmiten oma kirjallinen muotonsa ja kirjakieli, joka poikkeaa puhekielestä. Vaikka viittomakielillä ei ole vakiintunutta kirjallista

lista muotoa, niillä on kuitenkin eri tyyllilajeja kuten puhutuissa kielissäkin. Tällaisia tyyllilajeja ovat esimerkiksi arkikeskustelu, runous ja kokouksessa käytettävät puheenvuorot. (Malm & Östman 2000, 9.)

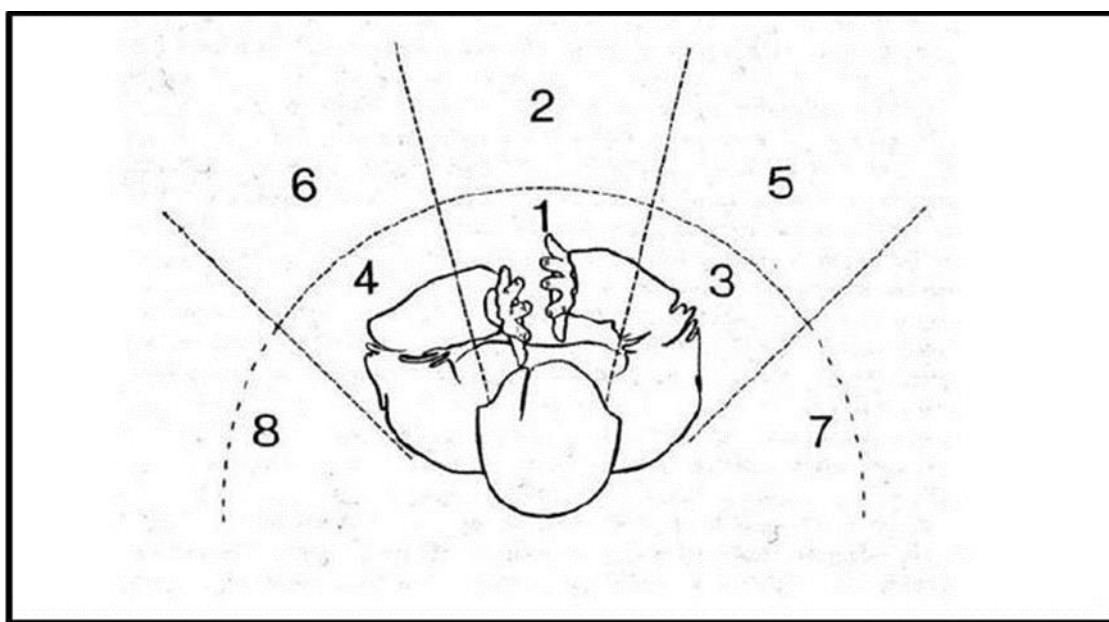
Viittomakielessä kaikille suomenkielisille käsitteille ei ole vastaavaa viittomaa, joten tällöin joudutaan käyttämään sormittamista. Sormittamisella tarkoitetaan sitä, kun suomen kielen sana tuotetaan viittomakielisillä aakkosilla kirjain kirjaimelta aakkostamalla. Yleensä henkilöiden ja paikkojen nimien kertomisessa joudutaan käyttämään sormittamista, jos niille ei ole viittomakielisiä vastineita. Sormittamista kuitenkin yritetään välttää tulkkausratkaisuna, koska viittomakielentulkin tehtävänä on välittää viesti viittomakieliselle hänen äidinkielellään eli viittomakielellä. Asiaa, jolle ei ole viittomaa, pyritään selittämään kiertoilmaisuilla, jos sen sormittaminen ei ole välttämätöntä. (Roslöf & Veitonen 2006b, 173.)

Huuliolla on tärkeä merkitys viittomakielessä. Huuliolla tarkoitetaan suun liikkeitä viittomien aikana. Huulio voi viittomien aikana mukailla puhuttua sanaa tai se voi joidenkin viittomien kohdalla olla viittomakielelle tyypillinen huulio. Esimerkiksi viittoman PALJON kohdalla huuliossa posket ovat pyöreinä, koska sillä ilmaistaan runsautta. (Rissanen 1985, 103–104.)

Viittomakielen rakennetta ja ilmaisuun liittyviä seikkoja voidaan kirjoittaa kirjalliseen muotoon erityisen merkintäsystemin avulla. Merkintäsystemiin on olemassa ohjeistukset, joiden mukaan viittomia voidaan merkitä kirjalliseen muotoon tai lukea tällä merkintäsystemillä tehtyjä muistiinpanoja. (Paunu 1987, 7.) Tätä merkitsemistapaa kutsutaan glossaukseksi. Glossit ovat suuraakkosin kirjoitettuja sanoja, jotka vastaavat merkitykseltään viittomaa puhutussa kielessä. (Lappalainen & Mäntylä 2017, 24.) Glossit kirjoitetaan samassa järjestyksessä kuin ne viitotaan. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta 2015, 6). Viittomat kirjoitetaan aina perusmuodossa kuten esimerkiksi: POIKA KÄVELLÄ. Tähän voidaan myös merkitä yksityiskohtaisempaa tietoa kuten viittomien painoituksia, toistoja ja kuvailua. Jos esimerkiksi halutaan kuvailla tarkemmin miten poika kävelee, voidaan sitaatteihin pienaakkosilla kirjoitettuna merkitä: POIKA

KÄVELLÄ-”ontuen”. Sormiaakkoset kirjoitetaan muistiin pienaakkosilla ja aakkosten väliin lisätään väliviivat, esimerkiksi seuraavasti: p-a-a-v-o. (Paunu 1987, 7–8.)

Viittomat rakentuvat eri osista: käsimuodosta, paikasta, liikkeestä, orientaatiosta ja ei-manuaalisista piirteistä. Käsimuodolla tarkoitetaan sormien asentoa viittoman aikana. Viittoman paikantaminen tapahtuu viittojan keholla tai edessä. (Kuuron Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakielten rakenne.) Paikantamisen avulla viittoja voi esimerkiksi kuvailla tarkasti kotinsa sisustusta luomalla eteensä ”pienoismallin” kyseisestä huoneesta. Merkittäessä viittomia glosseilla, viittomien paikat merkitään viittomakielisen lauseopin mukaan paikkoihin 1-8, jotka ovat havainnollistettu kuviossa 1. (Rissanen 2006, 36–37.)

KUVIO 1. Paikannuskuvio (Rissanen 1985, 18.)

Paikantamisnumeroihin 1–8 voidaan myös liittää kirjaimet -a, -y tai -os, jotka tarkoittavat alas, ylös tai osoittamista merkittyyn suuntaan. Näillä kirjaimilla ilmoitetaan minne viittoman suuntautuminen ja liike kohdistuvat, esimerkiksi TYTTÖ os-3 PALLO HEITTÄÄ-4y, eli: Tyttö heittää pallon korkealle. (Paunu 1987, 9.) Viittoja voi paikantaa myös tekemällä roolinvaihdon. Roolinvaihdossa viittoja ottaa kehoonsa, eli siirtämällä kehoaan ja muuttamalla ilmetään esimerkiksi kertomuksessaan esiintyvän toisen henkilön roolin. Näin viittoja pystyy eläytymään jonkun

toisen kokemukseen. (Rissanen 2006, 54.) Liikkeellä tarkoitetaan käsien liikettä viittoman aikana. Orientaatio kertoo missä asennossa kämmenet ja sormet ovat viittoman aikana viittojan vartaloon nähden. Ei-manuaaliset piirteet tarkoittavat ilmeitä, pään, suun sekä vartalon liikkeitä. (Kuurojen Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakielten rakenne.) Näitä esiintyy lauseiden aikana ja myös joissakin perusviittomissa (Savolainen 2000, 175).

4.2 Viittomakieliset

Viittomakielisten yhteisö koostuu kuuroista, huonokuuloisista ja kuulevista, joiden äidinkieli on viittomakieli. Lisäksi yhteisöön voivat kuulua esimerkiksi myös viittomakieltä toisena kielenä opiskelleet henkilöt kuten viittomakielentulkit. (Jokinen 2000, 79–80.) Viittomakielinen yhteisö rakentuu kielen, kulttuurin ja identiteetin varaan. Yhteisö määrittelee itsensä kieli- ja kulttuurivähemmistöksi. Aikojen saatossa viittomakielisistä on käytetty erilaisia nimityksiä kuten kuulovammainen, kuulovikainen ja kuuromykkä. Näissä nimityksissä korostuvat vammaisuus ja poikkeavaisuus valtaväestöstä. Viittomakieliset eivät määrittele eivätkä koe itseään vammaisiksi. (Oikeusministeriö 2011, 15–16.) He kutsuvat itseään kuuroiksi tai viittomakielisiksi (Kuurojen liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakieliset).

Viittomakielisten kulttuurin kaksi tärkeintä peruspilaria ovat viittomakieli ja yhteisöllisyys. Viittomakieliset kokoontuvat kuurojen yhdistyksillä eri puolilla Suomea. He kokevat yhdistykset usein ”toisena kotinaan”, jossa he pääsevät ilmaisemaan itseään omalla äidinkielellään sekä olemaan oman kulttuurinsa parissa. Yhdistykset tarjoavat jäsenilleen tietoa heitä koskevista asioista sekä edunvalvontaa, virkistystoimintaa ja sosiaalista kanssakäymistä. Myös vuosittain järjestettävät tapahtumat ovat viittomakielisille tärkeitä kokoontumispaikkoja. Yksi tällainen viittomakielisiä yhteen tuova suuri tapahtuma on esimerkiksi joka toinen vuosi järjestettävät kuurojen valtakunnalliset kulttuuripäivät. (Kuurojen Liitto i.a., 17–18.)

Viittomakielisten kielelliset oikeudet on taattu perustuslaissa sekä viittomakielilaissa (Oikeusministeriö. Vastuualueet. Perusoikeudet. Kielelliset oikeudet. Viittomakielet). Suomessa huonokuuloisilla ja kuuroilla on laillinen oikeus käyttää tulkkauspalvelua. Palvelun saaminen on määritelty tulkkauspalvelulaissa. Viittomakielen tulkkauksen järjestämisvelvollisuus on Kelalla. Tulkkauspalvelun käyttö on maksutonta, ja sitä voi käyttää missä tahansa tilanteessa. (Kuurojen Liitto. Viittomakielet. Tulkkaus. Oikeus tulkkaukseen.)

4.3 Kääntäminen

Viestin muuntamista kielestä toiseen kutsutaan kääntämiseksi (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta 2015, 5). Kääntäminen ei ole yksittäisten sanojen tai lauseiden kääntämistä, vaan aina käännöstä tehdessä tulisi ottaa huomioon kokonaisuus (Aaltonen, Siponkoski & Abdallah 2015, 9–10). Tulkkaaminen ja kääntäminen eroavat toisistaan siten, että tulkkaus on yleensä kääntämistä lyhytkestoisempi prosessi. Tulkkaus sijoittuu sen hetkiseen tilanteeseen ja kääntäminen on pidempikestoista, jolloin käännösratkaisuja voidaan hioa ja muokata pidempään. (Hytönen & Rissanen 2006, 21–23.)

Käännösteoriat helpottavat kääntäjien työtä. Kääntäjien kannattaa käännöstyön alussa valita teoria, jonka mukaisesti voidaan alkaa työstää käännöstä. Tietyn teorian valitseminen selkeyttää itse kääntämistyötä ja lopputuloksena on ristiriidaton käänнос. (Roslöf & Veitonen 2006a, 109.) Yksittäisiä käännösteorioita on lukuisia, eikä ole olemassa yhtä oikeaa teoriaa, jonka mukaan kääntäjä voisi tehdä työtään (Paloposki 2007, 367). Eri käännösteoriat voidaan jaotella sen mukaan, ovatko ne lähtökohdiltaan kohdeteksti- vai lähdetekstikeskeisiä (Hytönen 2006, 66–67). Lähdekielellä tarkoitetaan kieltä, josta käännetään tai tulkataan toiselle kielelle. Kohdekielellä tarkoitetaan vastaavasti kieltä, jolle tulkkaus tai käänнос tapahtuu. (Hytönen & Rissanen 2006, 17–20.)

Perustavoitteena kääntämisessä voidaan pitää ekvivalenssin tai adekvaattisuuden tavoittelua. Ekvivalenssi tarkoittaa lähtötekstin ja kohdetekstin välillä vallitse-

vaa yhdenmukaisuutta ja vastaavuutta. Adekvattisuudella tarkoitetaan kohdetekstin toimivuutta kohdekulttuurissa, jolloin painopiste on käänöksessä lähtötekstin sijaan. (Hytönen 2006, 66–67.) Skoposteoria on Reissin ja Vermeerin (1986) mukaan näiden välimaastossa. Sana skopos on kreikkaa, ja se merkitsee tarkoitusta. Se ei ota kantaa siihen, tulisiko käänöksen skopoksen olla kohdeteksti- vai lähdetekstikeskeinen. Tässä teoriassa tärkeimpänä pidetään käänöksen tarkoitusta ja sen saavuttamista. (Hytönen 2006, 71–72.)

Käänöksen pyrkiessä kohdekulttuurisuuteen on aina tehtävä joitain pragmaattisia muutoksia (Hytönen 2006, 82). Vehmas-Lehto (1999) määrittelee pragmaattisiksi adaptaatioiksi lisäykset, poistot, korvaukset sekä järjestyksen muutokset. Pragmaattisilla adaptaatioilla pyritään ratkaisemaan pragmaattisia käänösongelmia. Sellaisia ovat käänösongelmat, jotka liittyvät käänöksen kohderyhmän huomioonottamiseen ja tilannetekijöihin. Esimerkiksi Hytösen (2003) antaman esimerkin mukaan Yhdysvalloissa kirjoitettu artikkeli uuden romaanin ilmestymisestä ei välttämättä käännettynä toimi suoraan Suomessa asuville henkilöille. Artikkelin voidaan tehdä esimerkiksi lisäys, jossa kerrotaan romaanin ilmestyneen myös suomeksi. Tätä tietoa tuskin on kerrottu Yhdysvalloissa ilmestyneessä artikkelissa. Kääntäjällä on vastuu tuntea käänöksen kohdekulttuuri ja tehdä sen mukaisia pragmaattisia adaptaatioita käänökseen. Kääntäjän tulee myös koko käänösprosessin ajan tehdä päätöksiä, millaisia pragmaattisia adaptaatioita käänökseen tarvitsee tehdä. (Hytönen 2006, 79–82.)

Viittomakielisten käänösten tavoitteena on useimmiten tehdä käänöksestä ilmaisultaan mahdollisimman kohdekielinen eli adekvattinen (Roslöf & Veitonen 2006a, 109). Tärkeintä on, että viittomakielinen katsoja ymmärtää oikealla tavalla viestin sisällön (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta 2015, 5). Suuressa osassa suomalaiselle viittomakielelle käänetyistä käänöksistä on alkuperäisenä lähteenä käytetty suomenkielistä lähdetekstiä. Lähdekielenä voi kuitenkin olla jokin muukin kieli kuten englanti. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta, 2015, 5.) Roslöfin ja Veitosen (2006a, 110) mukaan vieraskielisen voi olla vaikea tuottaa hyvä kohdekielinen käänös, joka sisältää

kaikki lähdetekstin merkitykset. Tällaisessa tapauksessa olisi parasta, että käännöksen tekisi viittomakielinen henkilö, tai kääntäjä voisi konsultoida koko käännösprosessin ajan viittomakielistä henkilöä.

Viittomakielisiä käännöksiä tehdessä on mahdollista käyttää erilaisia tekniikoita käännöksen suunnittelussa ja muistiinkirjauksessa. Viittomakielisen käännöksen voi tallentaa esimerkiksi suomenkielisillä glosseilla paperille tai kuvaamalla videoksi. (Roslöf & Veitonen 2006a, 109.) Yksi keino on myös äänittää kirjoittamansa glossit äänitiedostoksi, jolloin viittoja pystyy ääniglossien avulla viittomaan käännöstä kuulonvarassa (Kati Huhtinen, henkilökohtainen tiedonanto 19.3.2019). Käännöstä viittoessaan viittoja voi hyödyntää glosseja, jotta hänen ei tarvitse muistaa käännöstään ulkoa. Kääntäjän tulee kuitenkin harjoitella käännöksen viittomista ennen valmiin käännöksen kuvaamista. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta 2015, 6–7.)

Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta (2015, 6) suosittaa, että käännöstoimeksiannot tehdään pari- tai ryhmätyönä. Viittomakielelle käännettäessä on myös tärkeää, ettei viittoja ole yksin viittoessaan lopullista käännöstä tallenteelle. Tilanteessa olisi hyvä olla henkilö, joka tuntee käännöksen sisällön ja pystyy seuraamaan viittojaa ja antamaan hänelle palautetta. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta 2015, 6.)

4.3.1 Audiovisuaalinen kääntäminen

Audiovisuaalisuus terminä koostuu sanoista audio ja visuaalisuus. Näin ollen audiovisuaalisuus viittaakin näkemiseen ja kuulemiseen sekä kuulo- ja näköaistin yhdistämiseen liittyvään symbolisten merkitysten tuotantoon ja niiden välittämiseen. Audiovisuaalisuus kokonaisuena terminä viittaa välitettyyn ääneen ja kuvaan. (Lehtonen 2007, 30.)

Audiovisuaalinen kääntäminen (av-kääntäminen) on eräs kääntämisen laji, jossa huomioidaan käännöksen sovittaminen kuvaan ja ääneen. Av-kääntämistä on

esimerkiksi tv-ohjelmien, elokuvien, pelien ja verkkosivujen kääntäminen. Tiivistäminen on av-kääntämisessä tärkeää, koska kääntäjän tulee sovittaa viesti kuvaan ja ääneen. (Kumpulainen 2015, 25–26.)

Audiovisuaalinen kääntäminen voidaan jakaa kolmeen lajiin ja ne ovat: dubbaus, voice-over ja tekstitys. Dubbauksesta puhuttaessa tarkoitetaan, että alkuperäisen puhujan ääni häivytetään pois ja korvataan kohdekielisellä puhujalla. Dubbausta käytetään Suomessa paljon esimerkiksi luontodokumentteja kääntäessä. (Helin 2008, 131–148.) Voice-over tarkoittaa sellaista av-kääntämistapaa, jossa alkuperäinen puhuja kuuluu vaimeasti kohdekielisen puhujan taustalla (Av-kääntäjät. Katsojalle. Av-kääntämisen sanastoa). Tekstityksen voi kääntämisalajina jakaa kahteen osaan: selostustekstiin ja ruututekstiin. Selostustekstissä kääntäjä tekee yksi- tai kaksirivisen tekstityksen, mutta alkuperäinen äänilähde ei kuulu taustalla. Ruututeksti on kääntäjän tekemä yksi- tai kaksirivinen tekstitys, jonka takana kuuluu alkuperäinen äänilähde. (Ranta & Surakka 2007, 131–145.)

Viittomakielelle tulkattu tai käännetty ohjelma on oma ohjelmatyyppinsä. Viittomakielinen tulkkaus tai käänös ei vaadi lisäkaistaa, vaan viittominen on osa kuvavirtaa. Suositus on, että tulkki ruudun koko on vähintään kuudesosa koko ruudusta. Ruudun sijoittaminen kuvaan vaatii harkintaa ja kompromisseja, koska ruutu peittää osan kuvainformaatiosta. Viittoja näkyy tulkki ruudussa puolivartalokuvana yleensä yksiväristä taustaa vasten. Viittojen vaatetuksen tulisi olla tummaa ja yksiväristä. (Liikenne ja viestintäministeriö 2009.) Näkyvät ja heiluvat korut, voimakkaan värinen kynsilakka, erikoiset hiukset tai meikki saattavat häiritä viittomisen katsojaa, koska ne voivat aiheuttaa visuaalista häiriötä. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielen lautakunta 2015, 17.)

Viittomakielelle kääntämisessä tulee ottaa huomioon, että videon kuvanlaadun tulee olla hyvä. Huonolaatuinen video voi tehdä ymmärrettävästäkin käänöksestä vaikeasti ymmärrettävän. (Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta 2015, 17.)

4.3.2 Hengellinen kääntäminen

Vuonna 1998 perustettiin viittomakielisen kirkkokäsikirjan käännöstyöryhmä työstämään virallisia hengellisiä tekstejä, jotka kirkkohallitus hyväksyi käyttöön vuonna 2001. (Sana tulee näkyväksi 2001, 5.) Samana vuonna käännöksiä kehitettiin ensimmäistä kertaa kuurojen kulttuuripäivien yhteydessä ekumeenisessa hartaustilaisuudessa. Kokemus oli kuuroille vaikuttava, kun he saivat nähdä hengellisiä tekstejä käännettynä omalle äidinkielelleen. Kuuroilla on myös oikeus saada Jumalan sanaa omalla äidinkielellään. (Sana tulee näkyväksi 2001, 22.) Viittomakielelle käännettyjä Raamatunkohtia, rukouksia, liturgiota ja pyhiä toimituksia on löydettävissä Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja viittomakieli -verkkosivustolta (Kirkko ja viittomakieliset. Etusivu). Vuonna 2012 julkaistua nettisivustoa voivat hyödyntää työssään muun muassa viittomakielen tulkit ja kirkon työntekijät. Viittomakielisestä nettisivustosta vastaa Kirkkohallituksen jumalanpalvelus ja yhteiskunta -yksikkö. (Kirkko ja viittomakieliset. Tietoa palvelusta.)

Hengellisessä viittomistyylissä on ominaista kiinnittää erityisesti huomiota muun muassa katseen, paikantamisen, tauotuksien sekä koko käden viittomien käyttöön. Hengellisessä kääntämisessä katsetta käytetään tehokeinona. Viittoja vaihtelee katsettaan suunnaten sen Jumalan, seurakunnan, puhujan ja asiakkaan välillä riippuen kenelle tai kenestä puhutaan. Paikantamista ja viittomatasoja käyttämällä viittomakielessä hahmotellaan tapahtumapaikkoja, ja niihin kiinnitetään myös erityistä huomiota hengellisessä viittomisessa. Esimerkiksi Jumalan ja Jeesuksen paikka on vakiintunut oikealle yläviistoon. Tauotukset ovat myös tärkeitä, sillä niiden avulla pystytään rytmittämään asiasisältöä, jolloin katsojat voivat syventyä sisältöön ja sanomaan paremmin. (Korte 2018.)

Milka Nieminen (2015, 24) oli tutkinut opinnäytetyössään vapaissa suunnissa tapahtuvaa ylistysmusiikin tulkkausta. Tutkimuksen haastatteluissa oli keskusteltu käsimuodosta Jumalasta puhuttaessa. Pohdinnoissa kävi ilmi, että vapaissa suunnissa suositaan käyttämään tavallista SINÄ-viittomaa Jumalasta, kun taas evankelis-luterilaisessa kirkossa on tapana käyttää Jumalasta koko kädellä tehtävää osoitusta. Tätä tavallista SINÄ-viittomaa oli perusteltu läheisellä henkilö-

kohtaisella suhteella Jumalaan. Jotkut kokivat, että koko käden osoituksen käyttäminen Jumalaan viitatessa aiheutti etäisyyden tuntua Jumala-suhteeseen. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, ettei tavallinen SINÄ-viittoma sopisi puhekielisyyden vuoksi varsinkaan hengelliseen laulutyyliin. Laulutyylin oli heidän mielestään erotuttava puhetyylistä. Keskusteluiden kautta huomattiin, ettei vakiintunutta yhteistä viittomaa ollut osoitettaessa Jumalaan. (Nieminen 2015, 24.)

4.3.3 Musiikin kääntäminen

Virsiä ja hengellistä musiikkia kääntäessä viittomakielentulkin on hyvä huomioida saman laulun eri sovitukset. Jos kyseessä on valmisteltu tulkkaus, tulkin tulee miettiä, tekeekö hän viittomakielisen käännöksen laulusta vai viittooiko hän suomen kielen mukaan. (Korte 2018.)

Musiikin käännöksellä tavoitellaan samanlaisen tunnereaktion saavuttamista kuin musiikin kuulijalla. Tulkin tulee miettiä, minkälainen tarkoitus musiikilla on kyseisessä tilaisuudessa ja millainen vaikutus musiikin avulla halutaan saada. Laulun tulkkauksessa tulkin pitää sisäistää laulun sisältö, löytää laulun merkitys ja tehdä oma tulkintansa. Tulkintoja on erilaisia, mutta onnistunut laulun tulkkaus vaatii tulkilta omaa ajattelua siitä mistä laulussa on kyse. (Roslöf & Veitonen, 2006b, 171.)

Instrumentaalimusiikin tulkkaus on haastavaa. Tulkin tulee tällaisen musiikin kohdalla miettiä, minkälaista musiikki on, mikä on musiikin tarkoitus ja miksi musiikki soitetaan tilaisuudessa. Esimerkiksi hautajaisissa alkusoitolla aloitetaan tilaisuus, jolla kuulijoita johdatellaan muistelemaan vainajaa. Viittomakielentulkin pitää tällöin pyrkiä välittämään sama tunnelma viittomakielisille. Instrumentaalimusiikin tulkkaukseen ei ole valmiita ohjeita. Viittomakielentulkilla on kuitenkin erilaisia tapoja, joita hän voi käyttää tulkitessaan instrumentaalimusiikkia. Tällaisia tapoja ovat esimerkiksi viittoa aluksi vain MUSIIKKIA-viittoma, jolloin viittomakieliset saavat tietää musiikin soivan. Tulkki voi myös tehdä ratkaisun imitoida soitettavaa instrumenttia kappaleen soidessa. Yksi tulkkausratkaisu on, että tulkki voi viittoa

mielenmaisemaansa musiikin tuomista mielikuvista. Tulkin on lisäksi mahdollisuus käyttää käsien liikkeitä kuvaamaan musiikin tempoa ja voimakkuutta. (Roslöf & Veitonen 2006b, 172.)

Tietoa viittomakielisestä laulutyylistä tai tutkimuksia laulujen viittomakielelle kääntämisestä ja tulkkaamisesta on hyvin vähän saatavilla. (Hurme & Kervinen 2010, 7–8). Hurme ja Kervinen (2010) ovat tehneet kyseisiin aiheisiin liittyvän opinnäytetyön ja heidän mukaansa laulutyylin peruselementeiksi mainitaan usein suuret ja sitkostetut viittomat. He kuitenkin haluavat painottaa enemmän visuaalista näkökulmaa laulujen kääntämisessä ja tulkkaamisessa. Tällainen visuaalinen käännösratkaisu on esimerkiksi Brownin (2010) ehdottama useiden eri variaatioiden tuottaminen laulussa toistuviin fraaseihin (Hurme & Kervinen 2010, 24.) Toistuvaa kertosäettä viitottaessa voidaan viittomista esimerkiksi suurentaa loppua kohden. Tällä tavoin toistuvaan kertosäkeen viittomiseen saadaan vaihtelua. Käänöksessä kannattaa kuitenkin ottaa huomioon millä tavalla musiikin äänenvoimakkuus vaihtelee ja viittoa sen mukaisesti. (Välikangas & Välikangas 2015, 22, 25.) Brown (2010) korostaa myös viittojan heittäytymistä, läsnäoloa ja viittomisen suurentamista lauluja viitottaessa (Hurme & Kervinen 2010, 24, 43.) Viittojan heittäytymisestä on maininnut myös Nuppu Stenros (2008, 98): ”Viittomakielellä pitää pystyä panemaan itsensä peliin eikä asioista voi puhua etäisesti ja ilmeettömästi.”

Soitinten luomaa tunnetilaa voidaan ilmentää musiikinkäänöksessä ilmeillä, käsimuodoilla ja liikkeiden intensiteetillä. Jos soitin on esimerkiksi sävyltään haikea, viittoja voi ottaa kasvoilleen haikean ilmeen samalla kun hän viittoo. Vastaavasti jos soittimen luoma tunnetila on iloinen, viittoja voi ottaa kasvoilleen iloisen ilmeen. (Välikangas & Välikangas 2015, 22, 25.) Käsimuodot osoittavissa viittomissa ovat mielellään laulua viitottaessa avoimia koko kämmenellä tuotettuja viittomia. Tällä tavoin esimerkiksi SINÄ viitotaan etusormella osoittamisen sijasta koko kämmenellä. (Nieminen 2015,6.)

5 KÄÄNNÖSPROSESSIN KUVAUS

5.1 Toimeksianto ja ohjelmiin perehtyminen

Ehdotimme yhteistyötä Taivas TV7 -kanavalle, koska heillä on laajasti mielenkiintoista hengellistä ohjelmatarjontaa. He olivat kiinnostuneita yhteistyöstä kanssamme. Tapaamisessa opinnäytetyön tilaajan kanssa esittelimme heille opinnäytetyöideamme ja määrittelimme yhdessä työn sisällön. Yhteyshenkilöksi Taivas TV7 -kanavalta valikoitui tuottaja Asja Jaarmo. Taivas TV7 -kanavan kanssa sovittiin kahden viittomakielisen käännöksen tekemisestä kahteen heidän ohjelmaansa. Valmiit käännökset kuvattaisiin Taivas TV7 -kanavan studiotiloissa Helsingissä ja käännökset tultaisiin liittämään tulkkiruutuina jälkikäteen kyseisiin ohjelmiin. Suunnittelimme Taivas TV7 -kanavan kanssa, että ohjelmien pituus voisi olla noin 5–15 minuuttia. Ehdotimme heille myös, että ohjelmat voisivat olla erityyppisiä, jotta voisimme analysoida erityyppisten ohjelmien käännöstyössä esiin tulevia eroja.

Taivas TV7 -kanava lähetti meille käännettävien ohjelmien internetlinkit, joista löytäisimme käännösmateriaalimme. Ohjelmat oli julkaistu jo aikaisemmin, ja ne löytyivät kanavan ohjelma-arkistosta. Viittomakielelle käännettävät ohjelmat julkaistaisiin uusintoina televisiossa ja myös tallenteina kanavan ohjelma-arkistossa. Perehdyimme ohjelmiin katsomalla molemmat ohjelmat. Tämän jälkeen kirjoitimme Word-ohjelmalla musiikkiohjelman sanat ja taustamusiikin kuvailun, ja tallensimme sen docx-tiedostoksi (LIITE 1 Laulun sanat ja kuvailu). Lähetimme tekemämme docx-tiedoston työelämäohjaajallemme Marika Jouhille, jotta hän voisi vertailla tekemäämme käännöstä alkuperäiseen lähdetekstiin. Haastatteluohjelmassa oli jo tekstitykset valmiina, joten sitä ei tarvinnut kirjoittaa erikseen docx-tiedostoksi.

Opinnäytetyömme työelämäohjaaja Marika Jouhki on toiminut yli viisi vuotta yhteiskristillisessä medialähetystö IRR-TV:ssä toimittajana ja tuottanut kanavalle Kädet puhuvat -ohjelmasarjaa suomalaisella viittomakielellä. Lisäksi hän on toiminut Suomen Helluntaikuurojen Lähetysten puheenjohtajana yli seitsemän

vuotta sekä sen hallituksen sihteerinä ja jäsenenä 15 vuotta. (Marika Jouhki, henkilökohtainen tiedonanto 7.5.2018.) Marika Jouhki tarkasti käännöstemme kohdekielisyys, sillä hän on itse viittomakielinen kuuro. Hänellä on myös hengellistä taustaa ja näin ollen käsitys hengellisestä viittomisesta. Natiivikielenkäyttäjää suositellaan käyttämään kielentarkastuksessa koko käännösprosessin ajan kuten olemme luvussa 4.3 maininneet.

Halusimme että jokainen opinnäytetyöntekijä saisi kokemusta av-kääntämisestä ja studiotyöskentelystä televisiotuotannon kanssa. Jaoimme jokaiselle oman osuuden ohjelmista ja jokainen olisi päävastuussa oman osuutensa kääntämisestä ja viittomisesta. Päätimme että Laura Sillanpää kääntäisi musiikkiohjelman ja haastatteluohjelman kääntäisivät Hanne-Riikka Homi ja Mirja Parhankangas. Pakkala-Weckströmin (2008, 89) mukaan jokaisella kääntäjällä on oma tyylinsä ja sen takia käännöksiä olisi tärkeää työstää myös yhdessä tasalaatuisten käännösten aikaansaamiseksi. Otimme tämän näkökulman työnjaossa huomioon. Haastatteluohjelmassa tämä oli ensiarvoisen tärkeää, koska ohjelman käännöksestä piti saada yhtenäinen, vaikka kääntäjiä olisikin kaksi.

Musiikkiohjelman viittoisi yksi henkilö, koska viittojan vaihtuminen kesken laulun häiritsisi käännöstä visuaalisesti sekä tyylillisesti. Haastatteluohjelman päätimme jakaa kahdelle henkilölle, koska ohjelma on pidempikestoinen kuin musiikkiohjelma. Haastatteluohjelman käännöksen viittomisessa olisi ollut erilaisia työnjakomahdollisuuksia kahden viittojan välillä. Yksi mahdollisuus olisi ollut, että toinen viittoon vain haastattelijan kysymykset ja toinen Nicky Cruzin puheenvuorot. Ohjelmaan perehdyttyämme huomasimme, että haastattelijaa puhuu ohjelmassa Cruzia huomattavasti vähemmän. Työnjako olisi tällöin ollut epätasainen. Päädyimme ratkaisuun, jossa ohjelma jaettiin viittojien kesken kahteen mahdollisimman samanpituisen osaan. Otimme jaossa huomioon, ettei viittoja vaihdeta kesken puheenvuoron. Valitussa käännöstyönjaossa viittoja kääntäisi sekä haastattelijaa että haastateltavaa, jolloin viittoja vaihtuisi vain kerran ohjelman aikana.

Perehdyimme eri käännösteorioihin ja työmme käännösteoriaksi valitsimme skoposteorian. Skoposteoriassa keskitytään käännöksen tarkoitukseen, eli keskitytään vastaamaan kysymyksiin: mitä käännetään, kenelle, miksi ja miten (Sahlan

2007, 20). Käänsimme viittomakielelle suomen kielisen laulun ja haastatteluohjelman, joka on englannin kielellä puhuttu ja suomen kielelle tekstitetty. Näin viittomakieliset voivat saavuttaa kyseiset ohjelmat omalla äidinkielellään. Työmme tavoitteeksi asetimme käännösten kohdekielisyyden, koska sitä suositellaan käytettävän viittomakielelle käännettäessä, kuten luvussa 4.3 olemme maininneet. Kohdekieliset käännökset myös palvelevat mielestämme viittomakielisiä parhaiten. Myös työmme tilaaja halusi käännöksistä viittomakielisille toimivat käännökset. Käännösprosessin aikana viittomakielen taitomme kehittyisi, kun saisimme käännöksiä tehdessä ajan kanssa miettiä erilaisia viittomakielisiä käännösratkaisuja ja tutustua eri viittomavalintoihin.

5.2 Ensimmäiset käännökset ja koekuvaukset

Musiikkiohjelman kääntäminen alkoi ohjelman katsomisella uudelleen ja tekemällä samalla huomioita ohjelmasta. Ensimmäinen huomio kohdistui laulun alussa olevaan alkusoittoon ja sen kääntämismahdollisuuksiin. Käännös liitettäisiin jälkikäteen ohjelmaan ja tällöin bändi näkyisi taustalla soittamassa, joten Sillanpään mielestä olisi tarpeetonta imitoida taustalla näkyvien soittimien soittamista. Alkusoitto päädyttiin ilmaisemaan kehon liikkeellä niin, että alkusoiton rytmi välittyi käännöksen katsojalle. Laulun kääntämisessä oli tärkeää sisäistää laulun sanoma, jotta onnistuttaisiin kääntämään laulun oikea merkitys viittomakielelle. Sillanpää tarkasteli kirjoitettuja laulun sanoja docx-tiedostosta ja kuunteli laulua, jotta saisi selville laulun sanoman. Tämän jälkeen Sillanpää teki alustavat käännösglossinsa docx-tiedostolle. Nämä glossit toimivat vain Sillanpään muistin tukena, eli niitä ei oltu kirjoitettu virallisten ohjeistusten mukaisesti.

Glosseja tehdessä tuli eteen haasteita, jotka liittyivät hengelliseen termistöön. Laulussa kohta ”Mun Jeesus elää” mietitytti Sillanpäättä, koska hän ei ollut aikaisemmin kuullut omistusmuodosta Jeesuksesta puhuttaessa. Tämän takia Sillanpää ajatteli, että omistusmuodon voisi jättää kokonaan kääntämättä ja viittoa suoraan JEEBUS ELÄÄ. Homi ja Parhankangas kuitenkin kertoivat, että kyseistä ilmaisua käytetään hengellisissä piireissä. Kyseisellä ilmaisulla tarkoitetaan, että

ihmisellä on henkilökohtainen suhde Jeesukseen. Sillanpää päätti lisätä kohtaan omistusmuodon eli viittoa OMA-1 JEEBUS ELÄÄ.

Haastatteluohjelman alkupuoliskon kääntäminen alkoi Homilla siten, että hän katsoi ohjelman osissa ja käänsi samalla ohjelmaa viittomakielelle käyttäen ohjelman suomenkielistä tekstitystä sekä englanninkielistä puhetta. Käännökset Homi ja Parhankangas kirjoittivat myös muistiin glosseina docx-tiedostoihin omiksi muistiinpanoiksi. Vaikeat kohdat, joihin Homi ja Parhankangas eivät keksineet itse käännösratkaisua, merkittiin muistiin erivärisellä fontilla. Näitä kohtia pohdimme yhdessä ja kysyimme myös muilta viittomakielentaitoisilta ratkaisuja näihin ongelmakohtiin. Yksi tällainen pohdintaa aiheuttava kohta oli, kun haastattelija kysyi Cruzilta: ”Miten hylätyksi tulemisesta voi eheytyä?” ja Cruz vastasi: ”Haluan sanoa eheytymisestä muutamia asioita.” Meillä ei ollut eheytyä-sanalle viittomaa. Mietimme muutenkin, olisiko eheytyä-sanana käyttö sopiva kohdekielinen ilmaisu vai tulisiko tässä kohtaa tehdä pragmaattinen adaptaatio eli selittää eheytyä-sanaa ja kyseistä kohtaa enemmän kohdekielellä. Saimme kuitenkin natiivi-viittomakieliseltä eheytyä-sanalle vastaavan viittoman, jota Homi päätti käyttää käännöksessään.

Parhankangas käänsi haastatteluohjelman loppupuoliskon viittomakielelle aluksi käyttäen vain suomenkielistä tekstitystä. Tekstityksessä oli tiivistetty ohjelman asiasisältöä. Kun tekstitys vaikutti liian tiivistetyltä, Parhankangas kuunteli ohjelman alkuperäistä englanninkielistä lähdettä, josta paljastui joitain uusia asioita, joita ei oltu suomennettu tekstityksiin. Englanninkielisen lähteen avulla Parhankangas ja Homi saivat joistakin kohdista lisää tietoa, mikä helpotti asian kääntämistä viittomakielelle. Esimerkiksi haastatteluohjelman tekstityksessä oli poisjätettyjä kohdassa ”Ei tarvita mitään mahtavaa, kunhan on valmis. Riittää, kun antaa itsensä Jumalan käyttöön ja rukoilee: ’Tee elämässäni, mitä tahdot – – ’”, kun taas englanninkielisessä lähteessä sanottiin: ”You don’t have to be a gang leader, you don’t have to be a country preacher. The only thing is for you to be available and say: ‘God, here I am. Do whatever You want to do with my life – – ’”. Parhankangas hyödynsi tässä kohtaa alkuperäistä lähdettä, ja lisäsi siitä sanat ”jengin johtaja” ja ”saarnaaja” viittomakieliseen käännökseensä. Viittomakielelle käännetystä lauseesta tuli: ”SINÄ-2 JENGI-JOHTAJA TAI SAARNAAJA TOIMIA

EI-TARVITSE, SINÄ-2 AUKI JUMALALLE-3y RUKOILLA 'MINÄ TÄSSÄ-1. OMA-3y TAHTO OMA-1 ELÄMÄ TOTEUTUA SAA – – ' ”.

Haastatteluohjelmassa ilmeni sana ”sekulaarinen” kohdassa: ”Elokuva on sekulaarinen, mutta siinä esitetään Kristuksen sanoma.” Sanalle sekulaarinen emme saaneet tietoomme viittomaa, joten sana pitäisi sormittaa tai selittää sen merkitys. Sekulaarinen tarkoittaa maallista, ei-kirkollista ja ei-uskonnollista (Rekiaro, Rekiaro & Nurmi 2007, 347). Parhankangas päätti olla sormittamatta sanaa sekulaarinen, koska opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä mahdollisimman kohdekieliset käännökset. Sormittamista pyritään välttämään, kuten opinnäytetyömme luvussa 4.1 olemme maininneet. Tämän takia Parhankangas päätyi viittomaan: ELOKUVA MAAILMA TYYLI MUTTA KRISTUS-OMA-3y SANOMA MUKANA.

Itsenäisen käännöstyöskentelyn jälkeen kokoonnuimme yhteen ja kävimme käännökset läpi lause lauseelta. Samalla korjasimme yhdessä käännöksiä. Tässä työskentelyvaiheessa kartoitettiin laajemmin mitä viittomia emme vielä tienneet. Nämä viittomat listattiin ylös ja selvitimme niitä natiivi viittomakielisiltä. Homi ja Parhankankaan piti myös sopia paikannuksista, viittomavalinnoista ja David Wilkersonista käytettävästä viittomasta, jotta käänнос on yhteinen läpi ohjelman. Esimerkiksi Homi ja Parhankangas päättivät sormittaa David Wilkersonin nimen kokonaan, kun hänet mainitaan ensimmäisen kerran ohjelmassa ja muuten jatkossa käyttää pelkkää D-sormiaakkosta ja huuliona [deivid]. Paikannuksista Homi ja Parhankangas sopivat, että kumpikin paikantaisi muun muassa David Wilkersonin oikealle ja jengiläiset vasemmalle.

Ensimmäisten käännösten valmistumisen jälkeen sovimme, että jokainen opinnäytetyöntekijä opettelee oman käänöksensä itsenäisesti ennen ensimmäisiä koekuvauksia. Sillanpää tulosti käänöksensä glossit, joiden avulla hän harjoitteli käänöksensä ulkoa. Myöhemmin Sillanpää harjoitteli käännöstään musiikkiohjelman kanssa samanaikaisesti, jotta oppi viittomaan käänöksensä laulun tahtiin. Homi ja Parhankangas päättivät äänittää glossinsa puhelimen nauhurille. Homi oli aikaisemmin viittomakielentulkkiopinnoissaan käyttänyt ääniglosseja apunaan ja todennut ne toimiviksi käännöksiä tehdessään. Homi ja Parhankangas nauhoittivat ääniglossit haastatteluohjelmaa samanaikaisesti kuunnellen.

Näin glossit tulevat ohjelman kanssa synkronoidusti varmistaen samanaikaisuuden. Ääniglosseissa viittomiin voidaan tuoda Kati Huhtisen (henkilökohtainen tiedonanto 19.3.2019) mukaan myös erilaisia äänensävyjä ja painotuksia, jotka vaikuttavat viittomiseen ja niiden avulla kääntäjän ei tarvitse myöskään muistaa koko käännostään ulkoa, vaan hän voi viittoja suoraan ääninauhurilta tulevien glossien mukaan. Käännökset harjoiteltiin kuitenkin hyvin ennen kuvauksia, jotta viittominen olisi sujuvaa.

Koekuvauksia varten varattiin Diakonia-ammattikorkeakoulun Turun-kampuksen tulkkausstudio. Halusimme kuvata koekuvaukset tulkkausstudiossa, koska tahtoimme käännosten videoiden olevan hyvälaatuisia ja saimme valmistautua samalla tuleviin kuvauksiin tv-studiossa. Koekuvaus alkoi kuvausympäristön valmistelulla. Ennen kuvauksien aloittamista valoja säädettiin sopiviksi, jotta videolla ei näkyisi varjoja ja heijastuksia. Asettelimme kameran oikeaan kohtaan, jotta viittomat näkyisivät hyvin. Emme kuitenkaan kiinnittäneet teknisiin seikkoihin liikaa huomioita, koska valmiiden käännosten kuvaamisesta vastaisivat Taivas TV7 -kanavan media-alan ammattilaiset.

Sillanpään musiikkiohjelman käännosteen kuvaus tapahtui niin, että musiikkiohjelma laitettiin kuulumaan kaiuttimista ja Sillanpää viittoi käännostensa ulkomuistista. Näin taattiin ohjelman ja käännosteen samanaikaisuus. Musiikkiohjelman kuvauksesta vastasivat Homi ja Parhankangas, jotka myös tarkkailivat kuvauksen aikana käännosteen oikeellisuutta. Opinnäytetyömme luvussa 4.3 todetaan, että viittomakielisiä käännostia kuvatessa olisi tärkeää, ettei viittoja ole yksin talenteelle viittoessaan. Paikalla tulisi olla henkilöitä, jotka tuntevat käännosteen sisällön ja pystyvät tällä tavoin arvioimaan käännosteen onnistumista. Tätä kyseistä työskentelytapaa käytimme koekuvauksista alkaen.

Haastatteluohjelman kuvaukset toteutettiin niin, että laitoimme haastatteluohjelman ja ääniglossit kuulumaan samanaikaisesti. Tällä tavoin Homi ja Parhankangas pystyivät eläytymään ohjelman tyyliin. Homin viittoessa käännostään, Sillanpää ja Parhankangas tarkkailivat käännosteen oikeellisuutta ja vastasivat myös kuvauksesta. Vastaavasti Parhankankaan viittoessa käännostään Homi ja Sillanpää tarkkailivat käännosteen onnistumista sekä vastasivat kuvauksesta.

Editoimme kuvattujen käännöksiä tallenteista ääniraidat pois sekä yhdistimme haastatteluohjelman molemmat käännökset yhdeksi kokonaiseksi videoksi. Lähetimme editoidut käännökset molemmille ohjaajillemme kommentoitaviksi.

5.3 Toiset käännökset ja koekuvaukset

Saimme käännöksistä molemmilta ohjaajiltamme palautetta viittomavirheistä, katkonaisesta viittomisrytmistä, epäselvästä paikantamisesta sekä huulion käytöstä. Viittomavirheet liittyivät virheellisiin viittomissuuntiin ja kontekstiin sopimattomiin viittomiin. Viittomisrytmi oli paikoittain katkonaista. Paikantamisessa oli epäselviä kohtia, ja joissakin kohdissa paikannus oli tarpeetonta. Huulion käytössä oli virheitä artikuloinnissa.

Musiikkiohjelman käännöksen palautteessa kommentoitiin, että laulutyyli ja laulun iloinen tunnelma eivät välity käännöksestä. Ohjaajat myös kiinnittivät huomiota lauserakenteeseen, joka poikkesi totutusta versiosta. Laulu oli ohjaajille entuudestaan tuttu, ja he suosittelivat, että käännös mukailisi laulun suomenkielistä rakennetta. Ohjaajat perustelivat asiaa sillä, että viittomakieliset ovat tottuneet viittomaan kyseistä laulua seurakunnassa ja usein laulun sanat on myös heijastettu seinälle näkyviin. Tällöin liian viittomakielinen käännös ei muistuttaisi enää kyseistä laulua ja saattaisi tuntua kohdeyleisön mielestä vieraalta. Hurme ja Kervinen (2010, 21) ovat myös opinnäytetyössään pohtineet Tarja Sandholmin kanssa sitä, miksi viittomakieliset toivovat virsiä käännettävän suomen kielen mukaisiksi. Tämä voi johtua heidän mukaansa siitä, että virsiä on viitottu suomen kielen mukaan jo pitkään ennen yhdenkään virallisen viittomakielisen virsikäännöksen valmistumista. Virret ovat tulleet tutuiksi viittomakielisille suomen kielen mukaisina versioina ja lisäksi tähän voi vaikuttaa oralismin ajanjakso. Silloin viittominen oli kiellettyä ja kuuroja pakotettiin käyttämään puhetta viittomisen sijaan. (Hurme & Kervinen, 21.)

Sillanpää teki muutoksia käännöksensä lauserakenteeseen, jotta se vastaisi enemmän laulun alkuperäistä rakennetta. Ensimmäisessä käännösversiossaan Sillanpää viittoi kohdan "Mun Jeesus elää, siksi elää tahdon. Mun Jeesus elää,

oon turvassa.” viittomakielisellä lauserakenteella: MINÄ ELÄÄ HALUTA SY Y OMA-1 JEESUS ELÄÄ MINÄ TURVASSA SY Y OMA-1 JEESUS ELÄÄ. Korjatussa käännöksessä Sillanpää viitto: OMA-1 JEESUS ELÄÄ MINÄ ELÄÄ TAHTOA OMA-1 JEESUS ELÄÄ MINÄ TURVASSA. Tällä tavalla käännöksessä säilyisi alkuperäinen rakenne ja viittomisrytmi mukailisi laulun rytmiä. Sillanpää päätti, että toisissa koekuvauksissa hänen pitäisi viittoa käännöksensä iloisemalla ilmeellä ja saada tätä kautta välitettyä laulussa olevaa riemua. Sillanpää teki huomion, että laulutyyliin sopisivat kahdella kädellä tehdyt viittomat, joten hän päätti viittoa TAHTOA kahdella kädellä. Tällä tavalla käännökseen saataisiin lisää laulutyyliä.

Haastatteluohjelman molemmat käännökset saivat kommentteja haastattelijan ja haastateltavan puheenvuorojen epäselvyydestä, katsoja ei siis tiennyt milloin kukin puhuu. Ratkaisimme asian viittomalla puheenvuorojen alkuun NICKY [nikki] tai HAASTATELLA + HENKILÖ [haastattelija], riippuen siitä kumpi on äänessä. Myös viittomat JENGI ja HENKI PYHÄ mietityttivät ohjaajia. Ensimmäisissä käännöksissä käyttämämme JENGI-viittoma oli ohjaajillemme uusi. Päädyimme käyttämään kyseistä viittomaa, koska opimme sen eräältä natiiviviittomakieliseltä. Ohjaajat ehdottivat JENGI-viittomalle toista todennäköisesti tunnetumpaa viittomaa. Valitsimme ohjaajien ehdottaman viittoman toisiin koekäännöksiin. Pohdimme HENKI PYHÄ -viittoman käyttöä, sillä evankelis-luterilaiset ja vapaat suunnat käyttävät Pyhälle Hengelle eri viittomia. Vapaisiin suuntiin kuuluvat esimerkiksi Helluntaikirkko, Vapaakirkko ja Pelastusarmeija (Suomen vapaakristillinen neuvosto SVKN. Neuvosto). Evankelis-luterilaiset viittovat Pyhän Hengen yleensä HENKI PYHÄ ja heillä on huuliossaan myös [henki pyhä] (Kirkko ja viittomakieliset. Raamattu. Viittomalista). Vapaissa suunnissa vastaavasti viitotaan PYHÄ HENKI ja huuliossa näkyy [pyhä henki] (Marika Jouhki, henkilökohtainen tiedonanto 14.2.2019). Päätimme pohdintojen jälkeen viittoa PYHÄ HENKI, koska ohjelmat ovat yhteiskristillisiä. Tämä viittoma sopi myös evankelis-luterilaisille, sillä heidän mielestään molemmat viittomistavat ovat sopivia (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suomalaisen viittomakielen lautakunta 2000).

Homi sai toiselta ohjaajalta palautetta EHEYTYÄ-viittomasta, sillä ohjaaja ei ollut sisäistänyt EHEYTYÄ-viittoman merkitystä lausekontekstissa. Suomenkielisessä

tekstityksessä luki sana "eheytyä" ja englannin kielisessä lähteessä sanottiin "be healed". Nämä verbit eivät suoraan sopineet viittomakieliseen ilmaisuun tässä kontekstissa, joten käsitettä piti selittää hieman enemmän. Korjatusta versiosta tuli: KEHO MUUTTUA KUNNOSSA. Lisäksi Homi sai palautetta viittomista HY-LÄTTY ja VASTUSTAA. Kyseiset viittomat ovat monisuuntaisia verbejä. Monisuuntaisuus tarkoittaa sitä, että verbiviittoman voi viittoa eri suuntiin, riippuen kuka on tekijänä tai kohteena (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1998). Ensimmäisessä käännöksessä Homi viittoi kyseiset verbiviittomat perusmuodossa, jolloin verbit kohdentuivat väärin. Homi korjasi toiseen käännökseen verbiviittomien suunnat, jolloin tekijät ja tekojen kohteet tulivat lähteen mukaisiksi.

Parhankangas sai opinnäytetyöohjaajalta palautetta sanan sekulaarinen käännösratkaisusta ELOKUVA MAAILMA TYYLI MUTTA KRISTUS OMA-3y SANOMA MUKANA. Ohjaaja ei ymmärtänyt käännösratkaisua MAAILMA TYYLI. Mietimme, miten voisimme ilmaista sekulaarisuuden toisella tavalla ja päätimme tässä kohtaa käyttää vastakohtaisuutta. Laineen (2006, 232) mukaan viittomakielellä hyödynnetään joskus vastakohtaisuutta, jolloin asioita ilmaistaan ensin negaationa ja sitten myönteisenä. Parhankankaan uudeksi käännösratkaisuksi muodostui ELOKUVA HENGELLINEN EI-OLE MUTTA KRISTUS OMA-3y SANOMA MUKANA.

Teimme huomion käännöksiä korjatessamme haastatteluohjelman rukouskohdasta, että suomenkielinen tekstitys ja englanninkielinen lähde eivät kohdanneet. Kohta oli tekstitetty suomeksi: " 'Tee elämässäni, mitä tahdot. Ota pois arkuus. Anna Sanan voima. Anna erottelukykyä. Johdata minua.' Joka aamu, kun herään, haluan tavoittaa ihmisiä Kristukselle. Ennen sitä tarvitaan rakkaussuhde Jumalaan." Englanninkielisessä lähteessä kohdassa oli sanottu: "God here I am. Do whatever you want to do with my life. Take this shyness away. Give me the power of Words. Give me the discern. Direct me that every morning when I get up that I have this passion to reach somebody for Christ but first I wanna have a love affair with You." Suomenkielisessä tekstityksessä rukouskohdan ilmoittavat heittomerkit loppuivat jo aikaisemmin kuin rukous oli edes päättynyt. Ensimmäi-

sessä käännösversiossa Parhankangas käytti lähteenä suomenkielistä tekstitystä. Käännöksen korjausvaiheessa huomasimme englanninkielisen lähteen avulla kohdan rukouksen jatkuvan pidempään. Parhankangas korjasi kohdan niin, että rukoustyylillä jatkui alkuperäisen englanninkielisen lähteen mukaisesti.

Homi ja Parhankangas tekivät uudet ääniglossit itselleen toisia käännöskuvauksia varten ja Sillanpää kirjoitti korjatut glossit docx-tiedostoon. Nämä korjatut käännökset kuvasimme jälleen Diakonia-ammattikorkeakoulun tulkkausstudiossa. Editoimme koekäännöksistä ääniraidat pois ja lähetimme videot työelämäohjaajallemme. Pyysimme myös erästä viittomakielentulkkiä, joka on coda, tarkastelemaan käännöksiämme tulkin näkökulmasta. Coda tarkoittaa kuulevaa henkilöä, joka on kasvanut kuurojen vanhempien tai kuuron sisaruksen kanssa (Kuurojen Liitto 2017). Tämä viittomakielentulkki lupautui kommentoimaan käännöksiämme.

5.4 Käännösten viimeistely ja kuvaukset

Saimme palautetta toisista koekäännöksistä työelämäohjaajaltamme ja viittomakielentulkilta, joka aikaisemmin lupautui kommentoimaan käännöksiämme. Palaute heiltä oli positiivista pieniä korjausehdotuksia lukuun ottamatta. Saimme positiivista palautetta toimivasta katsekontaktista kameraan, hyvistä viittomakielisistä käännösratkaisuista ja visuaalisista ilmaisuista. Palautteessa meitä kehoitettiin tuomaan viittomiseen lisää rentoutta ja käyttämään rohkeasti ilmeitä tunteiden välittämiseen. Yksittäisien viittomien käytöstä saimme vielä kommentteja, esimerkiksi haastatteluohjelmassa viittomat LÄÄKÄRI [tohtori] ja VANKILA sekoituivat helposti toisiinsa. Teimme palautteiden pohjalta pieniä korjauksia käännöksiimme ja tarkastimme vielä viittomien oikeellisuuden. Korjauksien jälkeen kirjoitimme korjatut glossit muistiin docx-tiedostoon. Homi ja Parhankangas äänittivät glosseistaan vielä ääniglossit nauhureille. Tällä kertaa ääniglossien lisäksi nauhureille nauhoitettiin samanaikaisesti kuulumaan haastatteluohjelman. Näin ohjelmaa ei tarvitsisi toistaa erikseen kaiuttimista kuvausten aikana. Nauhoitteiden avulla Homi ja Parhankangas harjoittelivat käännöksiään kuvauspäivää varten. Sillanpää harjoitteli käännöksensä ulkoa glossiensa avulla.

Olimme yhteydessä Taivas TV7 -kanavan tuottajaan Asja Jaarmoon. Hänen kanssaan sovimme kuvauspäivään liittyvistä yksityiskohdista: vaatetuksesta, maskeerauksesta, kuvaustaustasta ja aikataulusta. Sovimme, että vaatetuksemme olisi tummansinistä ja kuvaustaustaksi suunniteltiin alustavasti yksiväristä harmaata taustaa.

Valmiiden käännösten kuvaukset tapahtuivat Taivas TV7 -kanavan studiolla. Meille selvisi paikan päällä, että kuvaukset tehdään Chroma key -studioissa. Studioissa oli vihreät taustat, josta meidät voitaisiin editointivaiheessa leikata irti ja siirtää ohjelmiin sopiviin taustoihin. Valmiit käännösohjelmat lähetettäisiin meille kommentoitavaksi, jotta voisimme antaa palautetta editoinnista.

Kuvauspäivä alkoi tutustumisella Taivas TV7 -kanavan toimitiloihin ja studioon, jossa meidän käännöksemme kuvattaisiin. Seuraavaksi menimme maskeerattavaksi. Meidät meikattiin vuorotellen studiokuvauksia varten. Tähän oli varattu jokaiselle alun perin 30 minuuttia aikaa, mutta todellisuudessa jokaisen maskeeraus aika venyi 45 minuuttiin. Tässä vaiheessa meille kerrottiin, ettei kuvauksille ollut tarkkaa aikataulua. Kuvaaja oli asetellut Chroma key -studion kameran, valot ja äänentoiston kuvausvalmiiksi. Kuvaajalla ei ollut aikaisempaa kokemusta viittomakielisten videoiden kuvaamisesta. Ohjeistimme kuvaajaa kuvan rajaamisesta ja asetimme yhdessä hänen kanssaan kuvan rajaukset kohdilleen, jotta viittomisemme näkyisi kokonaan videolla.

Tämän jälkeen aloitimme kuvaamaan haastatteluohjelman alkupuoliskon käännöstä. Homi laittoi ääniglossinsa kaiuttimista kuulumaan ja alkoi viittoa käännöstään. Samalla Parhankangas ja Sillanpää tarkkailivat viittomista. Käännös kuvattiin muutaman kerran uudestaan, koska sormittaminen epäonnistui ja muutamat kohdat viittomisessa menivät väärin. Kuvaajan mielestä otokset olivat jo riittävän hyviä eivätkä pienet virheet vaikuttaisi kokonaisuuteen. Kuvaajalla saattoi mielestämme olla käsitys, että kyseessä on viittomakielen tulkkaus eikä käännös. Tiedotimme kuvaajaa, ettei valmiiseen käännökseen saisi tulla asiavirheitä. Kuvaaja ehdotti tässä kohtaa, että editointivaiheessa onnistuneista viittomiskohdista voisi koota yhteen kokonaisen käännöksen. Kerroimme kuvaajalle, että editoijien

on hankalaa koota käännöstä onnistuneista pätkistä ilman viittomakielen taitoa. Kuvasimme uudestaan Homin käännöstä kunnes olimme tyytyväisiä otokseen.

Seuraavaksi siirryimme kuvaamaan haastatteluohjelman loppupuoliskoa. Parhankangas laittoi myös ääniglossinsa kaiuttimista kuulumaan. Parhankankaan käännöstä kuvattiin muutamaan otteeseen, koska viittomiseen tuli virheitä. Lisäksi Parhankankaalla oli vaikeuksia päästä käännöksen rytmiin mukaan. Haastatteluohjelman käännöksessä oli vaihtelevasti nopeita sekä hitaita kohtia, mikä toi haasteita viittomiseen. Parhankankaalla oli epäonnistuneiden kuvausotosten jälkeen vaikeuksia keskittyä ehjän käännöskokonaisuuden viittomiseen. Huomasimme, että tässä kohtaa meidän kaikkien olisi hyvä pitää tauko kuvauksista. Tauon aikana Parhankangas voisi saada hetkeksi ajatukset pois intensiivistä kuvauksista.

Tauon jälkeen aloitimme kuvaamaan musiikkiohjelman käännöstä, jonka aikana Parhankangas jatkoi käännöksen prosessointia mielessään. Musiikkiohjelman kuvaus alkoi sillä, että Sillanpää laittoi laulun kuulumaan kaiuttimista. Sillanpää viittoi käännöksensä muutamaan otteeseen uudestaan, koska käännöksen viittominen laulun rytmiin tuotti aluksi vaikeuksia. Ratkaisimme ongelman siten, että Homi tuli kameran taakse tukemaan Sillanpään viittomista ja laulun rytmiin mukaan pääsemisessä. Viittominen alkoi sujua ja lopetimme kuvauksen, kun olimme kaikki tyytyväisiä otokseen. Parhankangas oli tässä vaiheessa saanut prosessoitua käännöksensä mielessään ja oli valmis jatkamaan haastatteluohjelman loppupuoliskon kuvausta. Käännöstä kuvattiin kahteen otteeseen ja viimeisimpään otokseen olimme tyytyväisiä. Kokonaisuudessaan käännösten kuvauksiin meni noin kaksi tuntia.

TV7 -kanavan eräs tuottaja kertoi kuvausten jälkeen, että valmiiden tallenteiden editointi tapahtuisi lähipäivinä ja me tulisimme olemaan editoinnissa mukana sähköpostin välityksellä. Ohjeistimme TV7 -kanavan tuottajaa, että tulkkiruudun tulisi olla riittävän iso, jotta katsojat näkisivät tulkin ilmeet sekä viittomisen hyvin. Lisäksi keskustelimme siitä, missä kohtaa tulkkiruudun olisi hyvä sijaita kuvaruudussa. Tuottaja kertoi, että heidän ohjelmissaan tulkkiruudulle on eniten tilaa vasemmalla puolella kuvaruutua. Saimme tietää, että käännetyt ohjelmat tullaan

laittamaan TV7 -kanavan sisäiselle internetsivustolle, josta voisimme katsoa editoidut ohjelmat ja voisimme vielä kommentoida käännöksiä editointia sähköpostitse.

5.5 Editoidut käännetyt ohjelmat

Saimme yhteyshenkilöltämme tuottaja Asja Jaarmolta sähköpostitse nettilinkin TV7 -kanavan sisäiselle sivustolle, jossa oli editoidut käännetyt ohjelmat. Sivustolla oli musiikkiohjelmaan kaksi tulkkiruutuvaihtoehtoa ja haastatteluohjelmaan oli kolme tulkkiruutuvaihtoehtoa. Jaarmo mainitsi sähköpostissa myös, mitkä tulkkiruutuvaihtoehdot heidän mielestään olisivat parhaimmat.

Katsoimme musiikkiohjelman editoidut versiot. Ensimmäisessä versiossa tulkkiruutu oli sijoitettu ohjelman vasempaan alareunaan (KUVA 1).

KUVA 1. Musiikkiohjelman ensimmäinen tulkkiruutuvaihtoehto (kuvakaappaus videosta)

Tulkkiruutu oli väriltään tumma ja läpikuultava. Mielestämme tämä tulkkiruutu sopi hyvin ohjelman tummaan värimaailmaan ja tämä vaihtoehto myös mahdollistaisi katsojan näkevän kuvainformaation tulkkiruudun takana.

Toisessa versiossa tulkkiruutu oli myös sijoitettu vasempaan alareunaan (KUVA 2). Tulkkiruutu oli iso ja väriltään harmaa. Mielestämme tässä versiossa tulkkiruutu oli liian iso, koska se peitti neljäsoosan kuvaruudusta. Tässä vaihtoehdossa kuvainformaatiota jäisi puuttumaan liikaa, mikä voisi häiritä katsojia.

KUVA 2. Musiikkiohjelman toinen tulkkiruutuvaihtoehto (kuvakaappaus videosta)

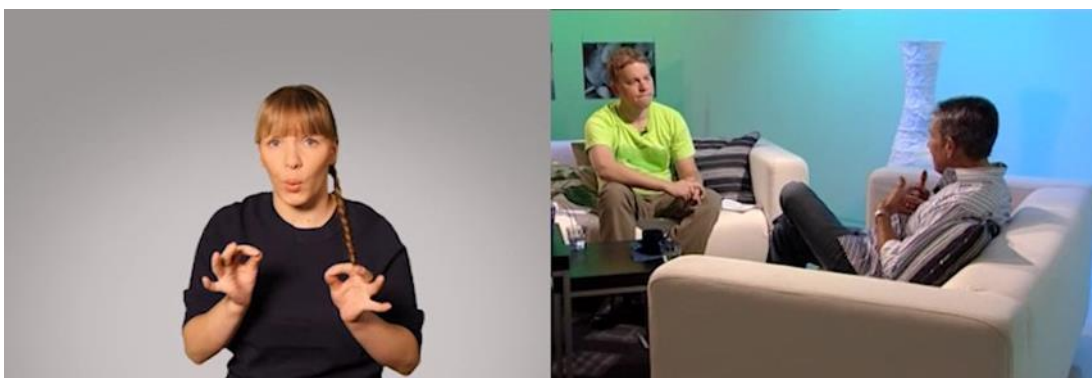
Mielestämme paras vaihtoehto tulkkiruuduista oli ensimmäinen versio, jossa tulkkiruutu oli läpikuultava (KUVA 1). TV7 -kanava piti myös tästä vaihtoehdosta eniten. Lähetimme tulkkiruutuvaihtoehdot opinnäytetyöohjaajillemme kommentoiviksi, myös heidän mielestään läpikuultava tulkkiruutu oli paras vaihtoehto. Työelämäohjaajan mielestä harmaalla taustalla oleva tulkkiruutuvaihtoehto olisi ollut myös tylsä, koska se ei sopinut musiikkiohjelman iloiseen tunnelmaan.

Katsoimme haastatteluohjelman editoidut versiot. Ensimmäisessä tulkkiruutuvaihtoehdossa tulkkiruutua ei ollut, vaan tulkki oli sijoitettu suoraan ohjelmaan (KUVA 3). Tässä vaihtoehdossa Homi ja Parhankangas oli liitetty Chroma key -tekniikan avulla suoraan ohjelman vasempaan alareunaan. Tällä tavalla välttyttiin piilottamasta tulkkiruudun taakse kuvainformaatiota. Mielestämme tämä oli hyvin nykyaikainen ja visuaalisesti hieno ratkaisu. Ohjelman vasenta reunaa oli myös hiukan sumennettu, jotta tausta näyttäisi rauhallisemmalta ja tällöin viittominen näkyisi selkeämmin.

KUVA 3. Tulkin sijoittaminen suoraan haastatteluohjelmaan (kuvakaappaus videosta)

Toisessa vaihtoehdossa ohjelman kuvaruutu oli jaettu puoliksi: vasemmalla oli tulkkiruutu ja oikealla haastatteluohjelma (KUVA 4). Tulkkiruudussa tausta oli väritään harmaa. Tämä ruutu oli mielestämme myös toimiva ratkaisu, koska se ei peittänyt ohjelman kuvainformaatiota lainkaan.

KUVA 4. Haastatteluohjelman tulkkiruutuvaihtoehto (kuvakaappaus videosta)

Kolmannessa vaihtoehdossa tulkkiruutu oli liitetty ohjelman vasempaan alareunaan samalla tavalla kuin kuvan 2 musiikkiohjelmassa. Tulkkiruutu oli myös väritään harmaa ja kooltaan noin neljäsosa ohjelman kuvaruudusta. Mielestämme tämä tulkkiruutu peitti edelleen liikaa kuvainformaatiota taakseen. Parhaimmat tulkkiruutuvaihtoehdot haastatteluohjelmaan olivat mielestämme ensimmäinen

(KUVA 3) ja toinen (KUVA 4) tulkkiruutuvaihtoehto, koska ne eivät peittäneet kuvainformaatiota liikaa tai ollenkaan. TV7 -kanava valitsi parhaimmaksi vaihtoehdoksi kuvassa 4 näkyvän tulkkiruudun. Opinnäytetyöohjaajat pitivät eniten vaihtoehdosta, jossa viittoja oli sijoitettu suoraan ohjelmaan (KUVA 3).

Lähetimme sähköpostia Jaarmolle katsottuamme kaikki editoidut versiot. Sähköpostissa kerroimme, mitkä tulkkiruudut olivat meidän ja ohjaajien mielestä parhaat, eli ehdotimme musiikkiohjelmaan läpikuultavaa tulkkiruutua ja haastatteluohjelmaan suoraan ohjelmaan sijoitettua viittojaa. Samalla annoimme parannusehdotuksia editointeihin liittyen.

Musiikkiohjelman alussa viittojan taakse tuli näkyville tekstiä, ja se jäi kokonaan piiloon. Katsoja saattaisi jäädä miettimään, mitä tekstiä viittojan taakse oikein ilmestyi. Tekstin ilmestyminen tulkin taakse aiheutti myös visuaalista häiriötä. Tekstissä luki laulun esittäjäyhtye, laulun nimi sekä tiedot sävellyksestä, suomenoksesta sekä sovituksesta. Ehdotimme TV7 -kanavalle, että viittoja voisi ilmes-tyä hiljalleen ruutuun vasta tekstin himmennettyä pois tai toisena vaihtoehtona ehdotimme tekstin siirtämistä kuvaruudun oikeaan reunaan. Haastatteluohjel- massa viittojan vaihdos tapahtui mielestämme nopeasti ja yllättäen. Esitimme korjausehdotukseksi, että viittojan vaihdos voisi tapahtua rauhallisemmin tuo- malla toinen viittoja aluksi himmennetyksi ruutuun. Samalla tämä parantaisi hie- man itse käännöstä, koska viittojan viittominen on jo loppunut, vaikka Cruz jatkaa vielä hetken puhumista. Viittojien himmennys toisi tällöin vaikutelman Cruzin pu- heenvuoron loppumisesta.

Lopuksi sähköpostissa kerroimme, että ohjelman lopputeksteihin tulisi mainita ni- miemme lisäksi meidän olevan viittomakielentulkkioiskelijoita ja myös käännös- työryhmän tiedot. Käännöstyöryhmä koostui meidän lisäksi Marika Jouh- kista ja Diakonia-ammattikorkeakoulusta.

5.6 Käännettyjen ohjelmien analysointi

Valmiit käännetyt ohjelmat julkaistiin (LIITE 2 Internetlinkit käännettyihin ohjelmiin) Taivas TV7 -kanavan ohjelma-arkistossa. Kanava oli luonut uuden ohjelmasarjan viittomakielisille materiaaleille. Ohjelmasarjan nimi on Evankeliumia viittomakielellä. Katsoimme molemmat ohjelmat ja huomasimme, että musiikkiohjelmaan oli tehty suosittelimamme korjausehdotus. Nyt viittoja ilmestyi hiljalleen ruutuun vasta laulun tiedoista ilmoittavan tekstin jälkeen. Korjaus on toimiva, koska nyt katsojat näkisivät laulun tiedot ja tulkkiruudun ilmestyminen rauhallisesti kuvaruutuun on visuaalisesti hyvä ratkaisu. Haastatteluohjelman editointiin ei oltu tehty muutoksia. Molempien ohjelmien lopputeksteihin oli lisätty viittojen nimet ja käännösten tekijätiedot.

Musiikkiohjelman katsottuamme teimme siitä erilaisia huomioita. Ohjelman käännöksessä valitettavasti kaikki viittomat eivät näkyneet kunnolla kuvarajauksen sisäpuolella. Esimerkiksi viittomat TAVAS ja JEESUS näkyivät välillä vain osittain kuvaruudussa. Mielestämme viittomien osittainen puuttuminen kuvaruudusta oli käännöstä katsottaessa hieman häiritsevää. Lisäksi musiikkiohjelman käännöksessä olisi mielestämme voinut olla vielä enemmän iloisuutta, koska laulu on tyyliältään hyvin iloinen. Ensimmäisessä kertosaäkeessä Sillanpää aloitti viittoman OMA-1 liian aikaisin, mutta toisti viittoman uudelleen oikeassa kohdassa. Tämä virhe ei kuitenkaan vaikuttanut käännöksen kokonaisuuteen. Alkusoiton kääntäminen onnistui mielestämme hyvin. Sillanpään kallistellessa kehoa puolelta toiselle, laulun alun rauhallinen tunnelma välittyi ainakin meille. Mielestämme onnistuimme tuomaan laulutyyliä käännökseen muun muassa kehon liikkeillä ja suurella viittomisella. Laulutyyliä toivat myös kaksikäsiset viittomat KIITOS ja TAHTOA. Näitä viittomia viitottiin laulun loppupuolella myös suurempina kuin laulun alussa, sillä laulun tempo koventui laulun loppua kohden. Kyseistä tapaa myös Välikangas ja Välikangas ovat suositelleet käytettävän kuten luvussa 4.3.3. on kerrottu.

Teimme myös haastatteluohjelmasta vastaavanlaista analysointia. Käännöksessä Homin mekon kaula-aukko on liian avonainen. Viittoessa kädet eivät erot-

tuneet dekoltee-alueen ihosta, koska käsien ja dekoltee-alueen iho on samanvärisen. Jotkin sanat Homi oli sormittanut liian nopeasti, varsinkin e-h-d-o-n-a-l-a-i-n-e-n -sormitus oli epäselvä. Huomasimme myös, että olisimme voineet enemmän synkronoida käännöstä ohjelman kanssa samanaikaiseksi. Eriaikaisuuden huomaa, kun Cruzin eleet ja viittojan eleet tulevat eri aikoihin. Tällainen kohta on esimerkiksi silloin kun Cruz kertoo ruumiin paloittelusta tuhansiksi palasiksi. Viittoa on ehtinyt kertoa paloittelusta aikoja sitten kun myöhemmin Cruz elehtii käsillään paloittelukohtausta.

Haastatteluohjelman loppupuoliskossa Parhankankaan viittomisrytmi oli vaihtelevaa. Välillä viittominen oli liian vauhdikasta, mikä vaikeutti asiakokonaisuuksien ymmärtämistä. Tauotuksia tuli väärissä kohdissa, jolloin yhden asiakokonaisuuden hahmottaminen saattoi olla epäselvää. Tällainen kohta oli esimerkiksi ohjelman lopussa, kun Cruz kertoo julistaneensa uskoontulostaan kadulla jengeille ja narkkareille, jonka jälkeen he alkoivat luopua huumeistaan. Tässä kohdassa Parhankankaalla ei ole asiakokonaisuuksien välillä ollenkaan taukoja. Yhdessä kohdassa Parhankangas myös viittoi HENKI PYHÄ ja huuliossa [pyhä henki], vastoin aikaisemmin sopimaamme tapaa. Tämä virhe saattoi johtua siitä, että Parhankangas on itse tottunut käyttämään kyseistä viittomaa Pyhästä Hengestä puhuttaessa.

Haastatteluohjelman käännöksessä onnistuimme erityisesti mielestämme paikantamisessa, roolinvaihoissa ja luonnollisessa viittomisessa. Onnistuimme koko ohjelman ajan pitämään samat paikannukset. Esimerkiksi viittomat d-a-v-i-d ja JENGIxx pysyivät samoissa paikoissa läpi ohjelman. Roolinvaihdot olivat selkeät ja käännöksestä pystyy huomaamaan, kuka Cruzin kertomuksessa milloinkin puhuu. Onnistuimme olemaan rennosti kameran edessä ja viitoimme käännöksen luonnollisesti kameralle niin kuin paikalla olisi ollut aito yleisö.

Pohdimme, miten käännösten viittomisessa tapahtuneet virheet olisimme voineet välttää. Kuvauspäivänä tarkkaa aikataulua ei ollut. Mielestämme avoin aikataulu oli haaste, joka vaikutti kuvauksiin ja tätä kautta käännöstallenteisiin. Tarkan aikataulun suunnitteleminen etukäteen olisi rytmittänyt työskentelyä ja helpottanut meitä ja koko työryhmää. Meidän olisi ollut hyvä suunnitella, kuinka paljon aikaa

käyttäisimme jokaisen käännöksen kuvaamiseen. Kuvauspäivänä kuvaukset ha-
luttiin saada nopeasti valmiiksi. Tämä aiheutti meille paineita käännösten viitto-
miseen. Paineen alla emme katsoneet käännöstallenteita heti paikan päällä.
Tämä olisi ollut tarpeen, koska sillä tavalla olisimme huomanneet virheet ja oli-
simme voineet vielä kuvata uusia otoksia.

Taivas TV7 -kanava vastasi editoinneista, ja ohjeistimme heitä siinä sähköpostin
välityksellä. Editointiohjeiden antaminen sähköpostin välityksellä oli hieman
haastavaa. Jos olisimme olleet editoinnissa mukana paikan päällä, olisimme voi-
neet ohjeistaa heitä heti viittomakielelle sopiviin visuaalisiin ratkaisuihin. Näin edi-
tointi olisi tullut nopeammin ja kerralla valmiiksi.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa kaksi viittomakielistä käännöstä Taivas TV7 -kanavan ohjelmiin, kehittää viittomakielen taitoamme ja hengellisen viittomisen taitoamme. Halusimme myös opinnäytetyömme kautta kehittyä kääntäjinä. Mielestämme nämä kaikki tavoitteet täyttyivät ja lisäksi saimme kokemusta tv-tuotannon kanssa toimimisesta. Opimme, miten tv-tuotannossa studiotyöskentely toimii, mitä kaikkea siinä tulee ottaa huomioon ja mitä kuvausten jälkeen tapahtuu.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme saaneet syventyä laajasti käännösten tekemiseen ja viittomakieleen. Tietämyksemme musiikin viittomisesta ja hengellisestä viittomisesta on lisääntynyt. Opimme muun muassa, että lauluja viittoessa toistuvia fraaseja on hyvä hieman muunnella käännöksessä, esimerkiksi suurentamalla viittomia laulun loppua kohden. Lisäksi opimme, että hengellisessä viittomisessa vapailla suunnilla ja evankelis-luterilaisilla voi olla eri näkemyksiä viittomien käytöstä, kuten luvussa 4.3.2 on kerrottu.

Musiikkiohjelman ja haastatteluohjelman kääntämisessä ja niiden viittomisessa oli eroavaisuuksia. Musiikkiohjelman kääntämisessä piti ottaa huomioon laulun tunnettuus vapaissa suunnissa. Musiikkiohjelman käännöksen tuli tällöin mukaila laulun alkuperäistä suomenkielistä rakennetta, jotta laulu pysyy tunnistettavana viittomakielisille. Haastatteluohjelmassa vastaavasti irtauduimme täysin lähde-tekstistä ja tavoittelimme kohdekielistä käännöstä. Haastatteluohjelmaan pysyimme tekemään viittomakielisiä käännösratkaisuja ja noudattamaan viittomakielen lauserakenteita. Musiikkiohjelman ja haastatteluohjelman käännökset erosivat viittomistyyleitään huomattavasti. Laulun käännöksessä viittomistyyli on suurennettua sekä sitkostettua, kun taas haastatteluohjelman käännöksessä viittomistyyli on arkityylistä. Molempien ohjelmien käännöksistä löytyy kuitenkin yhtenäisiä piirteitä, kuten hengelliselle viittomiselle tyypillistä paikantamista ja avo-naista koko käden osoitus -viittomaa.

Havaitsimme koekäännösten ja -kuvausten tekemisen todella hyödyllisiksi. Käännöksemme parantui jokaisen korjauskerran jälkeen. Mielestämme kaksi koeversiota käännöksistä on ehdoton minimiraja käännöksiä tehdessä, koska käännösversioiden avulla kääntäjän on helpompi vähitellen työstää käännöksiä enemmän kohdekieliseksi.

Käännetyistä ohjelmista tuli laadukkaat ja hienon näköiset. Tämän mahdollistivat Taivas TV7 -kanavan media-alan ammattilaiset ja kanavan studiolla käytetty välineistö. Meillä itsellämme ei olisi ollut tarvittavaa osaamista samanlaisten lopputuloksien saamiseksi. Lisäksi korvaamattomana apuna ovat olleet opinnäyte-työmme ohjaava lehtori, työelämäohjaajamme Marika Jouhki ja käännöksiämme kommentoinut viittomakielentulkki. He ovat antaneet palautetta käännöksistämme, vinkkejä käännösratkaisuihin ja kannustaneet meitä koko käännösprosessin ajan.

LÄHTEET

- Aaltonen, S. Siponkoski, N. & Abdallah, K. (2015). Alkusanat. Teoksessa S. Aaltonen, N. Siponkoski & K. Abdallah (toim.), *Käännetyt maailmat. Johdatus käännösviestintään*. (s.7–22). Helsinki: Gaudeamus.
- AlfaTV. Ohjelmisto. Kädet Puhuvat. Saatavilla 19.12.2018 <http://alfatv.fi/ohjelmisto/kadet-puhuvat/>
- Av-kääntäjät. Katsojalle. Av-kääntämisen sanastoa. Saatavilla 19.12.2018 https://www.av-kaantajat.fi/katsojalle/av-kaantamisen_sanastoa/
- Helin, I. (2008). Av-median ja kääntämisen kulttuuriset kontekstit. Teoksessa I. Helin & H. Yli-Jokipii (toim.), *Kohteena käännös. Uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimiseen ja opiskelemiseen*. (s.131–148). Helsinki: Yliopistopaino Kustannus
- Hurme, L. & Kervinen, N. (2010). ”Pelkkä kääntäminen ei riitä” – Näkemyksiä laulujen tulkkauksesta. (Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu, viittomakielentulkin koulutusohjelma.) Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010110314114>
- Hytönen, N. (2006). Käännösteorioiden kirjo kääntäjän työvälineeksi. Teoksessa N. Hytönen & T. Rissanen (toim.), *Käden Käänteessä* (s.66–83). Helsinki: Finn Lectura.
- Hytönen, N. & Rissanen, T. (2006). Käsitteet haltuun. Teoksessa N. Hytönen & T. Rissanen, (toim.), *Käden Käänteessä* (s.17–25). Helsinki: Finn Lectura.
- Janas, K. (i.a.) Nicky Cruz jäähyväisvisiitillä Suomessa. *Tosimies*. Saatavilla 4.3.2019 http://www.tosimies-lehti.fi/juttu314_1.html
- Jantunen, T. (2003). *Johdatus suomalaisen viittomakielen rakenteeseen*. Helsinki: Finn Lectura
- Jokinen, M. (2000). Kuurojen oma maailma – kuurous kielenä ja kulttuurina. Teoksessa A. Malm (toim.), *Viittomakieliset Suomessa* (s.79–101). Helsinki: Finn Lectura.
- Kirkko ja viittomakieliset. Etusivu. Saatavilla 26.3.2019 <http://viittomakieli.evl.fi/beta/>

- Kirkko ja viittomakieliset. Tietoa palvelusta. Saatavilla 18.3.2019 <http://viittomakieli.evl.fi/tietoapalvelusta.html>
- Kirkko ja viittomakieliset. Raamattu. Viittomalista. Saatavilla 18.3.2019 <http://viittomakieli.evl.fi/beta/raamattu/viittomalista/>
- Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta (2015). Laatusuositusta viittomakielelle kääntämiseen (versio 3.). Saatavilla <https://www.kuurojenliitto.fi/fi/artikkelit/laatusuositusta-viittomakielelle-kaantamiseen>
- Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen suomalaisen viittomakielen lautakunta (27.11.2000). Suomalaisen viittomakielen lautakunnan 15. kokous. Pöytäkirja. Saatavilla https://www.kotus.fi/files/511/kokous_15-271100.pdf
- Korte, H. (26.2.–4.4.2018). Kielten välinen asioimistulkkaus, hengellinen tulkkaus. Opintojakson oppimateriaali keväällä 2018. Turku: Diakoniamattikorkeakoulu, Turun-kampus.
- Kumpulainen, M. (2015). Kääntäjä - viestinnän asiantuntija. Teoksessa S. Aaltonen, N. Siponkoski & K. Abdallah (toim.), *Käännetyt maailmat* (s.23–39). Helsinki: Gaudeamus.
- Kuurojen Liitto. (2.3.2017). Etsintäkuulutus! Montako viittomakieltä käyttävää lasta ja nuorta Suomessa on? Saatavilla <https://www.kuurojenliitto.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/etsintakuulutus-montako-viittomakielta-kayttavaa-lasta-ja-nuorta-suomessa>
- Kuurojen Liitto (29.10.2014). Viittomakielinen kirjasto avautui! Saatavilla <https://www.kuurojenliitto.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/viittomakielinen-kirjasto-avautui-0>
- Kuurojen Liitto. (i.a.). Kysymyksiä ja vastauksia kuuroudesta ja viittomakielestä. Saatavilla https://www.kuurojenliitto.fi/sites/default/files/Liittokokous%202015%20lauantai/perussivun_liitetiedostot/kysymyksiä_vastauksia_kuuroudesta_esite.pdf
- Kuurojen Liitto. Viittomakielet. Tulkkaus. Oikeus tulkkaukseen. Saatavilla 29.3.2019 <https://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet-ja-viittomakieliset/tulkkaus>
- Kuurojen Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakielet. Saatavilla 17.12.2018 <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset>

- Kuurojen Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakieliset. Saatavilla 22.2.2019 <http://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset>
- Kuurojen Liitto. Viittomakielet ja viittomakieliset. Viittomakielten rakenne. Saatavilla 18.3.2019 <https://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset>
- Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. (1998). Suomalaisen viittomakielen perussanakirja. Helsinki: KL-Support
- Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. (2010). Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma. Saatavilla 19.12.2018 <http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk15/>
- Laine, J. (2006). Vieraan puhutun kielen ja viittomakielen tulkkaus. Teoksessa N. Hytönen & T. Rissanen, (toim.) *Käden Käänteessä* (s.227–246). Helsinki: Finn Lectura.
- Lappalainen, N. & Mäntylä, P. (2017). Kurkistus korpuksiin ja kieltoilmauksiin. Tutustumispaketti korpusten hyödyntämiseen viittomakieli äidinkielenä -opetuksessa (versio 2.). Kuurojen Liitto, Helsinki 2017. Saatavilla 17.4.2019 https://www.viittomakielinenkirjasto.fi/sites/default/files/mediafiles/kurkistus_korpuksiin_taitto_v2_0.pdf
- Lehtonen, M. (2007). Ruumis, kieli ja toiminta – Ajatuksia audiovisuaalisten tekstien multimodaalisuudesta. Teoksessa R. Oittinen & T. Tuominen, (toim.), *Olennaisen äärellä. Johdatus audiovisuaaliseen kääntämiseen* (s.30–43). Tampere: Tampere University Press.
- Liikenne ja viestintäministeriö (2009). *Tv-ohjelmien tekstitys, selostus ja tulkkaus*. (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 40/2009). Saatavilla 17.12.2018 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016110428102>
- Malm, A. & Östman J-O. (2000). Viittomakieliset ja heidän kielensä. Teoksessa A. Malm, (toim.) *Viittomakieliset Suomessa* (s.9–32). Helsinki: Finn Lectura.
- Nicky Cruz Outreach. (2018). About Nicky Cruz. Saatavilla https://nickycruz.org/wp-content/uploads/2018/05/Nicky_Cruz_Profile.pdf

- Nieminen, M. (2015). *Käteni kohotan korkeimpaan – Viittomakielisten tulkinkäyt-
täjien ajatuksia ylistysmusiikin tulkkauksesta.* (Opinnäytetyö, Diako-
nia-ammattikorkeakoulu, viittomakielen ja tulkkauksen koulutus.)
Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015112217115>
- Oikeusministeriö. Vastuualueet. Perusoikeudet. Kielelliset oikeudet. Viittomakie-
let. Saatavilla 29.3.2019 <https://oikeusministerio.fi/viittomakielet>
- Oikeusministeriö (19.4.2011). *Viittomakielisten kielelliset oikeudet.* (Mietintöjä ja
lausuntoja 24/2011). Saatavilla 17.4.2019
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-130-2>
- Pakkala-Weckström, M. (2008). Kuunari Helenan kanssa uusille vesille – Erään
projektityön toteutus. Teoksessa I. Helin & H. Yli-Jokipii (toim.),
*Kohteena käännös. Uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen
tutkimiseen ja opiskelemiseen.* (s.87–109). Helsinki: Yliopistopaino
Kustannus
- Paloposki, O. (2007). Kääntäminen historiassa. Teoksessa R. Oittinen & P. Mä-
kinen (toim.), *Alussa oli käännös* (s.349–373). 5.p. Tampere: Tam-
pere University Press.
- Palo-yhtye. Tietoja. [Facebook-päivitys]. Saatavilla 4.3.2019 [https://fi-fi.face-
book.com/pg/paloyhtye/about/?ref=page_internal](https://fi-fi.facebook.com/pg/paloyhtye/about/?ref=page_internal)
- Paunu, J. (1987). *Viito elävästi 1.* Helsinki: Kuurojen Liitto.
- Ranta, P. & Surakka, M. (2007). Kokemuksia audiovisuaalisen kääntämisen
opetuksen järjestämisestä yliopistossa. Teoksessa R. Oittinen & T.
Tuominen (toim.), *Olennaisen äärellä. Johdatus audiovisuaaliseen
kääntämiseen* (s.131–145). Tampere: Tampere University Press.
- Rekiaro, N., Rekiaro, P. & Nurmi, T. (2007). *Sivistyssanat.* Jyväskylä: Gummerus.
- Rissanen, T. (1985). *Viittomakielen perusrakenne.* Helsingin yliopisto. Yleisen
kielitieteen laitoksen julkaisuja No. 12.
- Rissanen, T. (2006) Viittomakielen rakenteen visuaalisuudesta ja ikonisuudesta.
Teoksessa N. Hytönen & T. Rissanen, (toim.), *Käden Käänteessä*
(s.26–63). Helsinki: Finn Lectura.
- Roslöf, R. & Veitonen, U. (2006a). Suomalaisen viittomakielen kääntäminen ja
käännösteoriat. Teoksessa N. Hytönen & T. Rissanen, (toim.) *Kä-
den Käänteessä* (s.108–120). Helsinki: Finn Lectura.

- Roslöf, R. & Veitonen, U. (2006b) Tavoitteena toimivat tulkkausikäytännöt. Teoksessa N. Hytönen & T. Rissanen, (toim.) *Käden Käänteessä* (s.163–179). Helsinki: Finn Lectura.
- Sahlan, A. (2007). *HARPYIJA, HARPPU VAI HAASKALINTU - Sanastolliset käännösongelmat Dar'ja Doncovan dekkarin suomennostyössä*. (Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, käännöstieteen laitos, venäjän kääntäminen ja tulkkaus). Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20071570>
- Sana tulee näkyväksi*. (2001). *Viittomakielisen kirkkokäsikirjan käännöksiä 1*. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Sarimaa, S. (1.7.2015). Kristillinen tv- ja radiotarjonta monipuolistuu Suomessa. *Uusi Tie*. Saatavilla <https://uusitie.com/kristillinen-tv-ja-radiotarjonta-monipuolistuu-suomessa/>
- Savolainen, L. (2000). Viittoman rakenne. Teoksessa A. Malm (toim.), *Viittomakieliset Suomessa* (s.168–188). Helsinki: Finn Lectura.
- Stenros, N. (2008). *Signmark*. Helsinki: Otava.
- Suomen vapaakristillinen neuvosto SVKN. Neuvosto. Saatavilla 18.3.2019 <http://www.svkn.fi/?sid=9>
- Suomen Viittomakielen Tulkit. Viittomakielen tulkit. Ammatti. Saatavilla 21.3.2019 <http://www.tulkit.net/ammatti>
- Taivas TV7. Arkisto. Katgoria. Saatavilla 27.3.2019 <https://www.tv7.fi/vod/>
- Taivas TV7. Arkisto. Henkilökuvat. Haastattelussa. Nicky Cruz. Saatavilla 15.3.2019 <https://www.tv7.fi/vod/player/4355/>
- Taivas TV7. Arkisto. A-Ö listaus. Vankeudesta Vapauteen. Nicky. Saatavilla 4.3.2019 <https://www.tv7.fi/vod/series/62428/>
- Taivas TV7. Lahjoita. Mikä on Ristin Tuki ry? Saatavilla 17.12.2018 <http://www.tv7.fi/lahjoita/>
- Taivas TV7. Pikalinkit. Mikä on TV7? Näin syntyi TV7. Saatavilla 17.12.2018 <https://www.tv7.fi/tietoa/>
- Taivas TV7. Pikalinkit. Näin katsot TV7 -kanavaa. Saatavilla 17.12.2018 <http://www.tv7.fi/katso/>
- Taivas TV7. Saatavilla 27.3.2019 <https://www.tv7.fi/>
- Taivas TV7. Taivas TV7 Plus. Saatavilla 27.3.2019 <https://www.tv7plus.fi/>

Taivas TV7. Yhteystiedot. Saapumisohteet. Saatavilla 27.3.2019

<https://www.tv7.fi/tietoa/saapuminen/>

Taivas TV7. Yhteystiedot. Saatavilla 27.3.2019 <https://www.tv7.fi/yhteystiedot/>

Uusikylä, A. (2014). Oululainen Palo-yhtye sytyttää 80-luvun laulut uuteen roihuun. *Seurakuntalainen*. Saatavilla 4.3.2019. <https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/oululainen-palo-yhtye-sytyttaa-80-luvun-laulut-uuteen-roihuun/>

Välikangas, H. & Välikangas, H. (2015). *Musiikin elementtien tulkkaminen – ”Tulkkien harmoniaa”*. (Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu, viittomakielentulkin koulutusohjelma.) Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505137879>

LIITE 1. Laulun sanat ja kuvailu

Palo – Mun Jeesus elää

(Alkusoitto: melodica-puhallinpiano ja kitara)

1. Säkeistö (rauhallinen rytmi, kitara ja melodica-puhallinpiano säestys)

**Pois taivaasta maan päälle
Jeesus saapui ja toi rakkautensa.
Puolestamme hän silloin kuoli,
mut tyhjä hauta todistaa: Hän elää nyt!**

Kertosäe (rytmi muuttuu nopeaksi, piano jää pois ja se muuttuu rummuksi)

**Mun jeesus elää, siksi elää tahdon.
Mun jeesus elää, oon turvassa.
Mä tiedän sen, hän mua johtaa.
Tarkoituksen toi elämään, hän rakastaa.**

2. Säkeistö (sama rytmi jatkuu kuin kertosäkeessä)

**Oi, pian saan perillä olla
ja nähdä saan vapahtajan.
On valtavaa kun mä hänet kohtaan,
ja sanon: Kiitos kaikesta mi tehnyt oot!**

Kertosäe (sama rytmi kuin aiemmin, pysy samana)

**Mun jeesus elää, siksi elää tahdon.
Mun jeesus elää, oon turvassa.
Mä tiedän sen, hän mua johtaa.**

Tarkoituksen toi elämään, hän rakastaa.

Mun jeesus elää, siksi elää tahdon.

Mun jeesus elää, oon turvassa.

Mä tiedän sen, hän mua johtaa.

Tarkoituksen toi elämään, hän rakastaa.

Lopetus, viimeinen lause

Hän mua rakastaaaaaa!

LIITE 2. Internetlinkit käännettyihin ohjelmiin

Palo: Mun Jeesus elää

<https://www.tv7.fi/vod/player/68630/>

Vankeudesta vapauteen: Nicky

<https://www.tv7.fi/vod/player/68631/>